

NESTNIK

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 29. junij 1973

Štev. 26 (1614)

SEJA KONTAKTNEGA KOMITEJA NA DUNAJU:

Dosedanji razgovori z vlado nezadovoljivi za ureditev odprtih vprašanj koroških Slovencev

Včeraj je bila v uradu zveznega kanclerja na Dunaju prva seja kontaktnega komiteja zvezne vlade in obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. O poteku in zaključkih se, na katero je kancler dr. Kreisky povabil tudi koroškega deželnega glavarja Simo in namestnika deželnega glavarja Bacherja, bomo poročali v prihodnji številki.

Danes popoldne pa bosta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev priredila na Dunaju tiskovno konferenco, na kateri bodo predstavniki obeh organizacij zastopnike domačega in svetovnega tiska seznanili s celotno problematiko slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in posebej z dosedanjimi prizadevanji za izvedbo določil člena 7 državne pogodbe.

V pismu z dne 15. t. m., s katerim sta ZSO in NSKS sporočila svojo pripravljenost za sodelovanje na prvi seji kontaktnega komiteja, sta obe organizaciji izrecno ugotovili, da sta pobudo za osnovevanje stalnega kontaktnega komiteja svoječasno dali zato, ker so izkušnje z dosedanjimi kontaktnimi razgovori pokazale, da le-ti kot neobvezni in neredni pogovori nikakor ne morejo biti uspešni in smotni za ureditev odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti. Po zamisli narodnostne skupnosti, da bi moral biti kontakti komiteja stalna institucija med zastopniki zvezne in deželne vlade ter Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev kot predstavnika slovenske narodnostne skupno-

no zastopano stališče, da je bilo v zvezi s členom 7 in s pravicami slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem doslej zadovoljivo rešenih le malo vprašanj. Zato sta znova opozorila na svoje predloge in zahteve, izražene v Spomenici koroških Slovencev, v spomenici k šolskemu vprašanju in v stališčih k osnutkom zakonov o sodnem in upravnem jeziku ter o dvojezičnih napisih, kakor tudi na stališča k ljudskim štetjem 1951 in 1961 ter na številne druge vloge obeh organizacij.

V zvezi z včerajšnjim kontaktnim razgovorom je Klub slovenskih študentov na Dunaju dne 20. junija sprejel posebno resolucijo, v kateri zavzema kritično stališče do takih razgovorov. Iz zgoraj navedene vsebine pisma ZSO in NSKS je razvidno, da sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev na osnovi kritične ocene dosedanjih pogovorov z vlado stavili odločne in konkretne zahteve glede kontaktnega komiteja že pred prejetjem resolucije študentov. Kljub temu, da je vsebinsko torej že neaktualna in čeprav nam je bila za pravočasno objavo pred včerajšnjim razgovorom poslana mnogo

prepozno (prejeli smo jo 27. t. m.), resolucijo KSS v celoti objavljamo:

Napovedani „kontaktni razgovori“ po vsebini nikakor ne ustrezajo „stalni komisiji“, ki sta jo predlagali slovenski organizaciji lani aprila in ki naj bi ob udeležbi vladnih organov in zastopnikov slovenskih organizacij uresničila neizpolnjene pravice koroških Slovencev. Kontaktni razgovori so slej ko prej neobvezno srečanje brez pristojnosti in brez akcijskega področja.

Od zadnjega neobveznega pogovora zastopnikov ZSO in NSKS z avstrijsko vlado je preteklo 14 mesecev. V tem času ni bilo samo nobenih priprav s strani avstrijske vlade, da bi ustanovila tako stalno komisijo skupaj z zastopniki slovenskih organizacij, ampak se je zgodilo prav nasprotno: zvezni kancler Kreisky je ustanovil na pobudo nemških nacionalistov tako imenovano „Studienkommission“, ki je v vsakem oziru pokazala, da ne služi uresničevanju narodnih pravic, temveč pripravlja uničevanje le-teh. Zastopniki Slovencev so upravičeno odklonili sodelovanje v takšni komisiji.

SP-vlada je s tem korakom pokazala, da ni pripravljena za demokratično rešitev nacionalnega vprašanja, ampak da vodi v bistvu isto politiko kot odprto šovinistične sile. To, kar po drugi vojni odprto šovinističnim strankam ÖVP in FPÖ ni uspelo, bo po vsej verjetnosti izvedla SP-vlada: namreč diskriminirajoče ugotavljanje manjšine!

Pred kratkim šele se je porodila v komisiji misel, da bo treba izvesti „kvalificirano ljudsko štetje“, kar je lepši izraz za ugotavljanje manjšine in kar ne pomeni nič drugega kot to, da se bo ugodilo stari želji reakcionarnih in šovinističnih sil v Avstriji. SP-vlada s tem novim pojmom ne

more zakriti svojega nedemokratičnega značaja, kajti rezultati naj bi bili isti, kot bi jih dosegli vsi dosedanjí koncepti ugotavljanja manjšine: po dolgoletnem hujšanju in po lankoletnih šovinističnih kampanjah proti pravicam koroških Slovencev hočejo prešteti, koliko jih je sploh še zdržalo šovinistični pritisk in se priznava še k slovenski narodnosti. Rezultat naj je kar se da malo število Slovencev in kar se da ozek obseg dvojezičnega področja, da bi se Slovenci v bodoče na še manjšem pod-

ročju mogli posluževati svojih pravic.

V tej situaciji, ko pripravlja vlada v sodelovanju s protislovenskimi silami odločen napad na pravice koroških Slovencev, ko hoče osporavati sploh njihovo eksistenco, pomeni vabilo kanclerja Kreiskega na „kontaktni razgovori“ čisto navadno zasmeševanje Slovencev. Kreisky očitno računa s pokornostjo organizacij ZSO in NSKS. Ugoditi njegovemu vabilu bi pomenilo omogočiti mu, da pred vso javnostjo zakrije bistvo svoje politike, ki obstaja v tem, da pristaja na šovinistične koncepte in s tem dejansko ruši nacionalne pravice. „Kontaktne razgovori“ tudi ne morejo pomeniti „prvega koraka“ k ustanovitvi „stalne komisije“, ki jo želi slovenski organizaciji, kajti komisija, ki resnično hoče odločiti o usodi koroških Slovencev, že obstaja in se imenuje „Studienkommission“. Zato se Klub slovenskih študentov že v naprej obrača proti morebitnim poskusom slovenskih organizacij, da bi po kontaktnih razgovorih zopet poročali o „prvih korakih“ in o „načelni pripravljenosti“ vlade, da zadovolji predpisom 7. člena državne pogodbe.

Klub slovenskih študentov ni načelno proti pogovoru z vlado. Vendar je vsa dosedanja praksa avstrijskih vlad dokazala, da niso bile za konsekventen izpolnitev 7. člena državne pogodbe. Nasprotno prav v zadnjem času je postalo posebno očitno, da vlada v sodelovanju s protislovenskimi silami ruši temelje eksistence slovenskega ljudstva na Koroškem. Zato bodo napovedani kontaktni razgovori služili samo slepljenju slovenskega ljudstva in vse demokratične javnosti, ki naj še naprej veruje v demokratičnost vlade, ki v resnici ruši demokratične pravice.

Klub slovenskih študentov poziva odbornike organizacij ZSO in NSKS, da se izrečejo proti udeležbi pri „kontaktnih razgovorih“. Še prav posebno zato, ker bi predpogoj za pravičnega pogajanja koroških Slovencev z vlado bila razpustitev t. i. „Minderheitenkommission“ in zanesljiva odpušitev vsakršnemu ugotavljanju manjšine.

Predčasen odstop deželnega glavarja Sime

Odkar deželni glavar Sima na zadnjem kongresu koroške SPÖ ni bil več izvoljen za strankinega predsednika, je odprto tudi vprašanje, kako dolgo bo ostal na položaju deželnega glavarja.

Pred dnevi je vodstvo stranke objavilo vest, da je bilo vprašanje predčasnega odstopa deželnega glavarja Sime zdaj sporazumno urejeno „v interesu stranke“.

Slej ko prej pa je ostalo neznano, kdaj naj bi prišlo do zamenjave. Zato je v javnosti slišati najrazličnejša ugotovila tako glede odstopa Sime kakor tudi glede morebitnih drugih sprememb, ki bi jih ob tej priložnosti izvedli med vodilnimi socialističnimi funkcionarji.

Avstrija tepta lastne zakone in prezira mednarodne obveznosti

Na južnem Koroškem so začeli nameščati nove krajevne napise. Kraji, ki so med lankoletnimi pogromi nacionalističnih in nacističnih vandalov bili oropani uradnih dvojezičnih označb ter so čez noč postali anonimni, brezimni tvorbe oziroma jih je oblast v svoji birokratski doslednosti (da bi vozniki motornih vozil kljub pomanjkanju krajevnih napisov vedeli, kje morajo omejiti brzino na 50 kilometrov) potem enotno prekrstila v naselja „50“, zdaj spet dobivajo svoja individualna imena. Toda ne v obeh deželnih jezikih — kakor to izrecno predpisuje še vedno veljavni zvezni zakon z dne 6. julija 1972 — marveč spet v stari enojezični, samo nemški obliki, kar pa nasprotuje jasnim in obveznim določilom zakona.

Novo označevanje krajev poteka tiho, lahko bi rekli naskrivoma, kakor da bi se tisti, ki to delajo in predvsem njihovi naredbodajalci sramovali svojega početja. In tudi upravičeno se sramujejo! Kajti to, kar delajo, je protizakonito, je v nasprotju z zakonom o dvojezičnih napisih in je v nasprotju z državno pogodbo.

Ko so lani jeseni nahujskani nestrpnosti pod zaščito uniformiranih „čuvvarjev javnega reda“ podirali in uničevali uradne dvojezične napise, je s tem, da poznanih zakonolomcev ni klicala na odgovornost, tudi država prispevala svoj delež h kršenju pravnega reda. Zdaj pa država po svojih organih celo sama tepta lastne zakone in s tem hkrati prezira tudi svoje mednarodne obveznosti.

Zato ob postavljanju novih, samo nemških krajevnih napisov na dvojezičnem ozemlju Koroške

AVSTRIJO JAVNO OBTOŽUJEMO

● da krši zvezni zakon z dne 6. 7. 1972, ki za do-

ločene kraje in vasi dvojezičnega ozemlja Koroške predpisuje krajevne napise v obeh deželnih jezikih;

● da krši 7. člen državne pogodbe, po katerem morajo v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom biti označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini kakor v nemščini.

Država, ki ni sposobna ali voljna spoštovati lastnih zakonov, ne more zahtevati, da bo kdo veroval v njeno pravno ureditev.

Država, ki ni pripravljena izpolnjevati mednarodnih obveznosti, ne more zahtevati, da bo kdo zaupal njeni pogodbeni verodostojnosti.

Z odnosom, ki ga kaže do življenjskih vprašanj slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti, Avstrija brezobzirno tepta vsa tista načela, na katerih je zgrajen sleherni pravni in demokratični red. Zato je treba pred široko svetovno javnostjo vprašati, ali Avstrija res lahko v nedogled krši norme, ki v civiliziranem svetu veljajo za obvezne zakone? Vprašati pa je tudi treba, kje ob vsem tem še jemlje predznost, da se kljub temu ponaša kot pravna država ter skuša svoj „pravni red“ in svojo „demokratično ureditev“ vsiljevati kot vzor celo drugim državam?

Nameščanje novih, samo nemških krajevnih napisov na dvojezičnem ozemlju Koroške je vsekakor nov udarec, ki ga je Avstrija sama zadala svojemu mednarodnemu ugledu. Predvsem pa pomeni nadaljnjo kapitulacijo pred nemškimi nacionalisti, ki so lahko nekanonizirano s protizakonitimi akcijami preprečili vsaj delno, minimalno izvajanje 7. člena državne pogodbe; zdaj pa so zabeležili novo zmago, ko Avstrija sama kot zakonodajalec preko svojih organov tepta lastne zakone in prezira mednarodne obveznosti.

sti. Moral bi podobno kot komisija devetnajstih na Južnem Tirolskem v okviru točno določenega roka skupno izdelati predloge za rešitev vseh odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti, ki bi morali biti potem spet do točno določenega termina uzakonjeni. Zato naj bi bili oblika, funkcija in delovni način kakor tudi terminski koledar glavni predmet razgovorov na prvi seji kontaktnega komiteja, na kateri bosta obe organizaciji, kot sta napovedali sprožili tudi še nekaj konkretnih zahtev in želj zlasti v zvezi z gradnjo slovenskega Kulturnega doma v Celovcu. Končno sta ZSO in NSKS v pismu ponovili svoje stal-

Slovenska skupnost v Italiji

pričakuje zdaj večje razumevanje za svoje težnje

Na nedavnih volitvah v novi deželni svet avtonomne dežele Furlanije-Juljske kra-
ljine so se znatno okrepile napredne sile in so bili s tem ustvarjeni pogoji, ki bi morali
pozitivno vplivati tudi na bodoče obravnavanje in reševanje odprtih vprašanj tam-
kajšnje slovenske narodnostne skupnosti. Vidno so napredovale namreč prav tiste stran-
ke, ki so že doslej kazale razumevanje za Slovence oziroma ki so se v volilnem boju
odkriti postavile za globalno rešitev manjšinske problematike. Okrepljene bodo imele
zdaj večji vpliv na splošni politični razvoj, s tem pa tudi na odnos, ki ga kaže večinski
narod do Slovencev.

Primerjava s prejšnjimi deželnozborskimi
volitvami l. 1968 je zaradi številnih sprememb
(leta 1968 so socialisti in socialdemokrati na-
stopali kot enotna združena socialistična
stranka, tokrat pa ločeno; po drugi strani
pa se je lani razpustila socialistična stranka
proletarske enotnosti PSIUP, katere takratni
volivci so se tokrat porazdelili na KPI in
PSI) sicer precej težka, vendar izid volitev
kaže, da so stranke tako imenovane leve
sredine svojo večino v deželnem svetu po-
večale od 36 na 39 mandatov. Do te okre-
pitve je prišlo kljub temu, da so krščanski
demokrati, ki kot najmočnejša stranka v dr-
žavnem in deželnem merilu predstavljajo se-
stavni del omenjenega bloka leve sredine,
nazadovali za 3 mandate. Prepričljiv uspeh
so namreč zabeležile napredne stranke: ko-
munisti so število svojih odbornikov pove-
čali od 12 na 13, socialisti od 3 na 8 in so-
cialni demokrati od 3 na 4.

Izid volitev je posebno zanimiv seveda z
ozirom na Slovence. Tudi v novem deželnem
svetu bodo imeli dva svetovalca — dr. Dra-
go Štoka je bil ponovno izvoljen na listi
Slovenske skupnosti, Dušan Lovriha pa ka-
kor pri zadnjih volitvah na listi KPI. Poleg
tega so zabeležili slovenski kandidati raz-
veseljiv uspeh tudi pri tako imenovanih pre-
ferenčnih glasovih. To je posebno važno
zlasti za Slovence, ki so kandidirali na listah
naprednih italijanskih strank, kjer tokrat si-
cer niso bili izvoljeni, toda zaradi velikega
števila preferenčnih glasov jih bodo morale
te stranke pri prihodnjih volitvah nekoliko
bolj odkrito in odločno podpreti ter zago-
toviti njihovo izvolitev.

Edina samostojna slovenska volilna sku-
pina — Slovenska skupnost — je v primer-
javi z zadnjimi deželnozborskimi volitvami
nekoliko nazadovala, namreč od 10.841 na
10.180 glasov in se je s tem spet približala
„izhodnemu stanju“ leta 1964, ko je pri svo-
jem prvem nastopu dobila 10.009 glasov.
Pri oceni vzrokov, zaradi katerih Slovenska
skupnost ne uspe pritegniti večjega števila
slovenskih volivcev, ki se podobno kot pri
nas na Koroškem v precejšnji meri odločajo
za napredne italijanske stranke, med drugim
navajajo tudi bojazen pred izolacijo in na-
rodnim getom.

Sicer pa v slovenskih vrstah ugotavljajo,
da izvolitev le dveh slovenskih mandatov
v deželni svet nikakor ne odgovarja števil-
ni prisotnosti slovenske narodnostne skupno-

sti v deželi Furlanije-Juljske krajina. „Ob
siceršnjem zadovoljstvu zaradi ponovne iz-
volitve Dušana Lovriha in dr. Draga Štoka
moramo obžalovati, da nimamo Slovenci
številnejšega zastopstva,“ ugotavlja Primor-
ski dnevnik. „Prav zato pa moramo tudi s
težo naših glasov, ki so v izdatni meri pripo-
mogli k volilnemu uspehu obeh delavskih
strank (to so komunisti in socialisti — op.
ured.), upravičeno računati na toliko večjo
zavzetost vseh njihovih predstavnikov v dežel-
nem svetu za neresena vprašanja naše na-
rodnostne skupnosti. Istočasno pa smemo
glede na okrepitev naprednejših sil v večin-
ski stranki (mišljeni so krščanski demokrati —
op. ured.) in v njenih zaveznikih, ter spričo
izjav njihovih predstavnikov pričakovati, da

bodo tudi oni pokazali večje razumevanje
in večjo politično pripravljenost za učinko-
vitejšo reševanje naših vprašanj, kot pa so
jo kazali doslej.“

Napredne stranke so tozadevno vsekakor
že pokazale in izpovedale, da se zavedajo
obveznosti, ki jih zanje pomenijo slovenski
glasovi. Tako se je predstavnik KPI Antonino
Cuffaro posebej zahvalil vsem slovenskim
volivcem, „ki so tako množično obnovili za-
upanje KPI“, ter jim zagotovil „trdno obve-
zo za nadaljnji skupni boj“. Prav tako je
predstavnik PSI Arnaldo Pittoni naglasil, da
se socialisti dobro zavedajo obveznosti, ki
so jih prevzeli med volilno kampanjo še po-
sebej do slovenske narodnostne skupnosti.
Poudaril je, da jim bo povečano število slo-
venskih volivcev okrepilo možnosti, da bo-
do na vsedržavni in na deželni ravni zago-
varjali nujnost globalne rešitve vprašanja
slovenske narodnostne skupnosti. Končno pa
je tudi predstavnik PSDI Lucio Lonza zago-
toval, da bodo socialni demokrati nadalje-
vali svoja prizadevanja za popolno enako-
pravnost slovenske narodnostne skupnosti.

Še neizkoriščene možnosti

gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo

Prejšnji teden se je prvič sestala novo oblikovana mešana avstrijsko-jugoslovanska
komisija za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Ustanovljena je bila s
sporazumom o gospodarskem sodelovanju, ki sta ga obe državi sklenili že lani aprila,
toda je začel veljati šele letos februarja.

Že zgolj dejstvo, da je od podpisa sporazuma pa do uveljavitve poteklo skoraj ce-
lo leto, do prvega delovnega srečanja pa celo še dosti več časa, dovolj prepričljivo
opozarja, da v tozadevnih odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo nekaj ne more biti po-
vsem v redu. Je sicer vedno spet slišati lepe besede o prijateljsstvu in dobrem sosedstvu,
v praksi pa se pogosto pokaže, da očitno manjka pripravljenost in dobra volja, ki bi
bila potrebna, da bi besedam lahko sledila tudi ustrezna dejanja. In le prečesto se do-
ga, da se kot zaviralni faktor prej ali slej izkažejo prav tiste sile, ki tudi znotraj naše
države in še posebej naše dežele postavljajo svoje ozke nacionalistične in nazad-
njaške interese pred kakršenkoli razvoj na tem ali drugem področju družbenega na-
predka.

Ne vemo, kako je potekal prvi sestanek omenjene komisije in kakšni so sklepi gle-
de nadaljnega razvoja gospodarskega sodelovanja med obema državama. Ne glede
na to pa lahko ugotovimo, da je tozadevno še dovolj neizkoriščenih možnosti — po-
trebna je le dobra volja, kajti vsako tako sodelovanje mora biti v obojestrans-
ko, nikakor pa v enostransko korist. Da se je nekaj takega doslej vsekakor dogajalo,
dovolj jasno pokaže podatek, da je na področju blagovne menjave zavzemala Avstri-
ja v jugoslovanski zunanji trgovini 5. mesto med zahodnoevropskimi državami, da pa
je obratno znašal delež Jugoslavije v avstrijskem uvozu samo 1 odstotek! Da je zaradi
take „izmenjave“ prišlo do občutnega primanjkljaja v jugoslovanski bilanci z Avstrijo,
je razumljivo tudi nestrokovnjaku. Ta primanjkljaj je Jugoslavija prvič uspela odpraviti
lani, in sicer s pomočjo velikih dohodkov iz storitvene dejavnosti, kamor spadajo npr.
dohodki iz tranzitnega prometa v jugoslovanskih pristaniščih, dohodki iz turizma in
predvsem tudi iz prenakazil jugoslovanskih delavcev, zaposlenih v Avstriji. Samo lani
so ta prenakazila dosegla 82,6 milijona dolarjev, torej precej več, kot je prinesel izvoz
blaga.

Vendar je to le eno izmed področij, kjer možnosti sodelovanja še zdaleka niso iz-
črpane. Upati je torej, da bo v novo oblikovani komisiji vladal tudi nov duh.

Kakor smo kratko poročali že
v zadnji številki našega lista, je v
Bruslju zasedala Svetovna federa-
cija odporiškega gibanja. Ta or-
ganizacija združuje v svojih vr-
stah vidne osebnosti evropskega
odporiškega gibanja, pripadnike
vseh narodov, ki so se med zad-
njo vojno borili proti nacifazizmu.

Na brusljskem zasedanju so se
obširno bavili s pojavi neonaciz-
ma in neofašizma na svetu sploh
in še posebej v Evropi. Na pod-
lagi neizpodbitnih podatkov so iz-
delali zemljevid „črne Evrope“,
nekakšno topografijo nacifasistič-
nih organizacij, ki še 28 let po
vojaškem porazu nacizma širijo
svojo zločinsko miselnost ter pred-
stavljajo veliko nevarnost za mi-
roljubne demokratične narode.

Ugotovili so, da nacifasistične
organizacije in stranke delujejo
danes v šestdesetih državah sveta,
pri čemer pa še niso upoštevane
ne štete dvomljive kulturne in
športne organizacije, ki imajo
prav tako črno ali rjavo podlago.
Število članov in simpatizerjev
vseh teh združenj sega v milijone.
Zlasti tudi v Evropi, ki je v
boju proti nacifazizmu plačala ta-
ko visoke krvi davke, črno-rjavi
virus ni odstranjen. Zemljevid
„črne Evrope“, ki so ga zarisali
v Bruslju, navaja za nekatere dr-

žave naslednje podrobnosti:

V Franciji se je ob koncu voj-
ne pojavilo na političnem prizori-
šču 107 skrajno desničarskih or-
ganizacij. Nekatere izmed teh so
tekmo povojnih let utonile v po-
zabo, druge pa so nasprotno po-
gnale korenine in se močno raz-
bohotile. Tako ima „Jeune na-
tion“ 4500 članov, „Front uni-
jib šteje 1500, prosluli „Ordre
nouveau“ združuje 5000 pripad-

tična stranka“ (DNP), ki jo vodi
von Thadden. Pri zadnjih volit-
vah je utrpela močne izgube in tu-
di v deželnih parlamentih je bila
izrinjena. Poleg nje deluje v Za-
hodni Nemčiji še „Nemško social-
no gibanje“, ki ima 5000 članov,
medtem ko jih ima „Zveza mladih
patriotov“ 3500. Prav tako pa
sodiijo v to družino „Akcijska za
obnovo Nemčije“ ter še nekaj
manjših organizacij. Za obnavlja-

tična stranka“ (NDP), ki pa je v
bistvu podružnica zahodnonemške
DNP. Številna druga neonacistič-
na združenja delujejo bolj ali
manj ilegalno, vendar je njihova
aktivnost razširjena na najrazlič-
nejša področja. Še posebno pa pri-
baja — kakor so pokazali tudi
lanskoletni pogromi v zvezi z
dvojezičnimi napisi na Koroškem
— ta miselnost do izraza v na-
cionalističnih in rasnih izpadih
proti narodnostnim manjšinam in
proti tujim delavcem.

V Belgiji se znova pojavlja sen-
ca proslulega Leona Degrella, naj-
bolj znanega kolaboracionista, ki
živi v Španiji. On je duhovni
vodja in resnični šef obnovljenega
„rexističnega“ gibanja (2000 čla-
nov), katerega sekretar je nekda-
nji Degrellav sodelavec in pripad-
nik medvojne belgijske SS.

Ta „črni seznam“ pa še nikakor
ni popoln, kajti tudi za mnoge
druge države v Evropi bi bilo mo-
goče ugotoviti očitna in nevarna
znamenja poživljanja nacifasistič-
ne dejavnosti. To velja še zlasti
tudi za Italijo, kjer ravno v zad-
njem času prihaja do vedno po-
gostejših izpadov fašističnih skup-
pin, medtem ko bi na primer za
Švedsko lahko navedli obstoj šte-
vilnih ustaških terorističnih zdru-
ženj.

Zemljevid „črne Evrope“ topografija nacifasističnih organizacij

nikov in v novorojeno „Occident“
je vključenih 1500 oseb. Pri tem
pa še niso vštet simpatizerji, niti
ni upoštevanih nekaj ducatov
manjših organizacij skrajne desni-
ce. Tudi skrajno desničarskih ča-
sopisov je v Franciji na ducate. Kljub
vsemu temu pa skrajna desni-
ca na volitvah ni dobila nikoli
več kot 5 odstotkov glasov in se
ni mogla prebiti čez prag parla-
menta.

V Zvezni republiki Nemčiji de-
luje predvsem „Nemška demokra-

nje in širjenje „rjave ideologije“
pa skrbi najmanj 15 revij in časo-
pisov.

V Britaniji vznemirljiva zname-
nja kažejo, da se močno obnavlja
Mosleyeva fašistična stranka.
Neofasistično gibanje je po vsem
videzu močno prisotno tudi v ir-
skem gverilskem gibanju.

V Avstriji se kot v Zahodni
Nemčiji nacistično gibanje oživ-
lja predvsem v okviru vojaških
veteranov. Nadalje deluje tako
imenovana „Nacionalno demokra-

POŠIROKEM SVETU

VARŠAVA. — Na povabilo predsednika
poljske vlade Piotra Jaroszewicza je zvezni
kancler dr. Bruno Kreisky uradno obiskal
Poljsko. To je bil po drugi svetovni vojni
prvi obisk avstrijskega vladnega šefa v tej
državi. Pri razgovorih med poljskimi in av-
strijskimi predstavniki so obravnavali raz-
na mednarodna vprašanja, težišče pa je bi-
lo na bilateralnih odnosih in pri tem še po-
sebej na gospodarskih problemih. Med svo-
jim bivanjem na Poljskem je kancler Krei-
sky obiskal tudi bivše nacistično taborišče
Oswiecym (Auschwitz).

VATIKAN. — V Rimu je bil pred krat-
kim odprt papeški zavod Slovenik, name-
njen podiplomskemu študiju slovenskih du-
hovnikov. Ob tej priložnosti so se v Rimu
zbrali tudi slovenski škofje, za katere je
jugoslovanski veleposlanik pri svetem sede-
žu Stane Kolman priredil kosilo. Kolman
je čestital slovenskim škofom k otvoritvi
zavoda, medtem ko je ljubljanski nadškof
Pogačnik v odgovoru poudaril, da je bila
otvoritev zavoda mogoča tudi zaradi ureje-
nih odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom.
V Vatikanu pa se je predstavil tudi znani
Slovenski oktet iz Ljubljane, ki je pred iz-
branim občinstvom v dvorani najbolj elite
vaticanske glasbene ustanove izvajal kon-
cert skladb Gallusa, Mozarta, Schuberta,
Čajkovskega in Ravnika, v drugem delu
pa predstavil narodne pesmi jugoslovans-
kih narodov.

NEW YORK. — S sklenitvijo sporazuma
med obema Nemčijama je bila za obe dr-
žavi odprta tudi pot v Združene narode.
Varnostni svet je že soglasno sprejel toza-
devni sklep in na začetku letošnjega zase-
danja glavne skupščine OZN meseca sep-
tembra bosta postali Vzhodna Nemčija 133.
in Zahodna Nemčija 134. članica svetovne
oorganizacije.

BEOGRAD. — Za letošnji dan borca bo
velika slavnost ob 30-letnici boja za Sutje-
sko. Osrednje proslave v Tjentištu se bo
predvidoma udeležilo okoli 80.000 ljudi, po
vseh verjetnosti tudi predsednik Tito. Med
udeleženci bo tudi 6000 borcev, ki so pre-
živeli to veliko bitko. Na predvečer dneva
borca pa bo svečana premiera Delićevega
filma „Sutjeska“, v katerem nastopajo pri-
znani domači in tuji igralci, tako npr.
vlogi Tita ameriški igralec Burton. Ob 30-
letnici boja za Sutjesko je Zveza združenih
borcev NOV Jugoslavije ustanovila posebn-
no plaketo, ki jo bodo podelili posebno za
služnim borcem, pa tudi nekaterim organi-
zacijam borcev iz tujine, in sicer iz Alžira,
Sovjetske zveze, Francije, Poljske, Italije
in Koroške.

WASHINGTON. — Skupina treh ame-
riških vesoljcev se je po 28-dnevnem biva-
nju v vesolju minuli petek srečno vrnila na
Zemljo. S tem je bil po prvotnih zapletljivi-
jih uspešno zaključen prvi del vesoljske
odprave „Skylab“, kateremu naj bi prihod-
nji mesec sledil drugi del, ko bo nova sku-
pina vesoljcev odpotovala na vesoljski la-
boratorij „Skylab“ in tam nadaljevala ob-
sežen program raziskav.

LONDON. — Mož britanske kraljice
edinburški vojvoda Filip bo meseca septem-
bra obiskal Moskvo. To bo prvi obisk člana
britanske kraljevske družine v sovjetskem
glavnem mestu.

ORMOŽ. — Obdravsko mesto Ormož
slavi letos svojo 700-letnico. Temu jubileju
so posvečene številne slavnosti in prireditve,
ki se vrste že več tednov. Tudi minulo so-
boto in nedeljo je bil Ormož povsem v
znamenju svojega jubileja. V dvorani vin-
ske kleti so odprli razstavo likovnih umet-
nikov Vlada Potočnika iz Ljutomer, Silva
Preloga iz Veržaja in Bojana Oberčakala
ter Rada Braučiča iz Ormoža. V ormoški
mestni knjižnici so odprli razstavo knjižnih
del domačih literarnih ustvarjalcev. V dvor-
ani delavske univerze je bil večer Stanka
Vraza, kateremu so odkrili tudi lep spo-
menik. Svečanost pa je zaključila tradicio-
nalna revija pevskih zborov iz severovzhod-
ne Slovenije. Osrednja proslava 700-letni-
ce Ormoža bo v nedeljo.

LENINGRAD. — V nedeljo bodo v Le-
ningradu odprli ameriški generalni konzul-
lat, medtem ko bo istega dne v San Fran-
ciscu svečana otvoritev sovjetskega konzul-
lata. Tako bo ameriška zastava znova za-
plapolala v Leningradu po premoru polnih
56 let, kajti uradno ameriško diplomati-
sko predstavništvo v Leningradu so zaprli
leta 1917, ko so Američani zapustili takrat-
no rusko prestolnico.

MEXICO. — „Znanost in človek na ame-
riški celine“ je naslov znanstvenega kongre-
sa, ki poteka v Mexico. Na tej prireditvi
ki velja za največji znanstveni kongres do-
slej, se je zbralo 6000 znanstvenikov iz vse-
ga sveta, med njimi tudi številni Nobelovi
nagrajenci.

Sodoben učbenik slovenščine

Učenje jezikov postaja v današnjem svetu vedno bolj potrebno. To potrebo narekuje čedalje živahnije sporazumevanje in sodelovanje med narodi, predvsem pa zahtevajo znanje jezikov neposredni stiki med ljudmi, saj meje danes niso več ločnice, marveč so vedno bolj mostovi, preko katerih se v vsakdanjem življenju srečavajo pripadniki različnih narodov, različnih jezikov.

Poleg klasičnega šolskega učenja jezikov, kjer je glavni poudarek na spoznavanju slovnice in jezikovnih pravil, se vedno bolj uveljavlja tudi nova oblika učenja jezikov, ki ima za osnovo živo konverzациjo, to se pravi, da so jezikovne vaje povezane s praktično uporabo jezika.

Tak sodoben učbenik je zdaj izšel tudi za slovenščino, in sicer pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani. Učbenik „Povejmo slovensko“ je povsem drugačen od drugih učbenikov slovenskega jezika. Namenjen je vsakomur ne glede na njegov materin jezik.

Medtem ko so dosedanja učbeniki tako ali drugače posredovali sestav slovenskega jezika z vsemi njegovimi zakonitostmi, pa učbenik „Povejmo slovensko“ v živem, govorjenem vsakdanjem jeziku išče jezikovne pojave, ki jih kot posamezne jezikovne strukture razvršča od prve do zadnje lekcije. Iz takega učbenika se torej ni mogoče učiti slovnice, marveč le živega jezika, katerega značilnost je funkcionalnost.

Jezikovne strukture, ki jih obravnava učbenik „Povejmo slovensko“, so razporejene po lekcijah, osnovni koncept učbenika pa je vseskozi jasen in omogoča hitro orientacijo.

Učbenik dosledno temelji na živem jeziku. Živost in privlačnost učbenika povečujejo domiselni razgovori, ob katerih učenec spoznava jezikovne pojave. Razgovori so resnično vsakdanji, občutek za praktično uporabo prihaja v njih do polnega izraza.

Težišče vsake lekcije vendar ni le v izboru razgovora ali aktualnega

sestavka, temveč tudi na jezikovnih vajah, katere temeljijo na konkretnih govornih situacijah, ki se jih človek najlažje nauči s ponavljanjem, ki pa ni enolično, ampak dinamično, v obliki razgovora. Lekcijam sledi pregled slovnicih oblik posameznih besednih vrst.

Učbenik obsega približno 1600 pojmov, ki se nanašajo na najpogostejše situacije vsakdanjega življenja, kar je dovolj za aktivno osnovno sporazumevanje v slovenskem jeziku. Komplet „Povejmo slovensko“ obsega poleg knjige še štiri magnetofonske kasete, ki zvočno dopolnjujejo besedilo v knjigi.

Cena kompletnega učbenika, ki ga lahko naročite tudi v knjigarni „Naša knjiga v Celovcu, je 526 šil.

Mladinski pevski zbor

RTV Ljubljana gostoval na Koroškem

Radio Celovec in Radiotelevizija Ljubljana že vrsto let gojita redno sodelovanje. Med obema hišama je prišlo do kulturne izmenjave na več področjih, če tu samo pomislimo na simfonični orkester, komorni zbor in jazz-orkester RTV Ljubljana, ki je že večkrat gostoval v Celovcu.

Pred leti je Radio Celovec uvedel nedeljsko matinejo, na kateri nastopajo razni ansambli in sodelavci ce-

lovškega radia. Zdaj so tudi to prireditev izkoristili za medsebojno sodelovanje in je preteklo nedeljo kot gost celovškega radia koncertiral mladinski pevski zbor RTV Ljubljana. Prireditev je organiziral oddelek za slovenske oddaje.

Zaradi neugodnega časa tik pred koncem šolskega leta, prireditev žal ni bila dobro obiskana. V prihodnje bi morali tako prireditev načrtovati za jesen ali pomlad, kakaj škoda je, da tako kvalitetnega koncerta ni slišalo več ljudi. Kljub temu pa bodo ljubitelji lepega petja imeli priložnost, da koncert slišijo po radiju, saj je bil v celoti posnet.

Svoje bivanje na Koroškem je mladinski pevski zbor RTV Ljubljana izkoristil še za nastop v Bilčovsu, kjer je na posredovanje Slovenske prosvetne zveze kot gost tamošnjega krajevnega SPD „Bilka“ v soboto v dvorani pri Miklavžu nastopil s celovečernim koncertom. Pod vodstvom prof. Matevža Fabijana je zbor izvajal izredno zahteven spored. Zato ni čudno, da je bil zbor pri številnem občinstvu navdušeno sprejet in da je po končanem sporedu moral dodati še vrsto pesmi. Zbor je izvajal spored otroških pesmi, v prvem delu umetne, v drugem pa skladbe sodobnih avtorjev, kakor tudi pesmi iz slovenske narodne zakladnice.

Tudi v celovškem studiu je bil zbor s strani sicer maloštevilne, a hvaležne publike prisrčno sprejet in je moral tudi tam zapeti še nekaj dodatnih pesmi.

Med svojim bivanjem na Koroškem pa je mladinski zbor RTV Ljubljana napravil še vrsto izletov v naše zgo-

„Mladje“ razpisuje mladinske literarne nagrade za leto 1973

1. Uredništvo „Mladja“ razpisuje tri mladinske literarne nagrade za prozo (3.000, 2.000, 1.000 šil.). Namen tega razpisa je, poživiti literarno dejavnost med mladimi Slovenci in zbuditi v njih zanimanje za umetniško oblikovanje slovenske besede v Avstriji in posebej na Koroškem.

2. Natečaja se lahko udeleži vsakdo, ki še ni izpolnil 26 let in je avstrijski državljan. Rokopis mora predložiti v slovenskem jeziku.

3. Kot dela pridejo v poštev vse vrste proze, vendar ne smejo obsegati več kot 900 tipkanih vrstic. Navzdol ni omejitve.

4. Glede vsebine, načina in idejne smeri ne stavljamo pogojev. Velja edino literarna in umetniška vrednost. Zahtevamo pa, da je predloženo delo izvirno in sodobno ter še ni bilo nikjer objavljeno.

5. O delih bo sodilo tričlansko razsodišče.

6. Če predložena dela ne dosežejo zaželenih kakovosti, ima razsodišče pravico, da nagrad ne podeli ali da jih podeli v spremenjeni obliki.

7. Dela je treba poslati v treh na stroj tipkanih izvodih na naslov: Uredništvo „Mladja“, literarna nagrada 1973, 9010 Celovec/Klagenfurt, poštni predal 307, in sicer najkasneje do 15. 12. 1973.

8. Rokopisi ne smejo nositi imena avtorja, temveč morajo biti opremljeni s šifro. Avtor mora navesti svoje pravo ime in naslov na poseben listu ter ga dati v posebno, zapečateno kuverta, ki mora nositi isto šifro kot rokopis. Zapečateno kuverta je treba priložiti rokopisu.

9. Kuverte se odpro 15. 1. 1974. Nagradjenci bodo pismeno obveščeni. Nagrade bodo podeljene ob izidu 15. številke „Mladja“, spomladi 1974, v okviru literarnega večera.

10. Nagradjeni avtorji pristanejo na to, da bo njihovo delo objavljeno v „Mladju“. Za to dobijo še običajni honorar. Tudi nena- grajena dela bodo, z avtorjevim privoljenjem, objavljena v „Mladju“.

Nagrade Staneta Žagarja

V okviru posebne svečanosti, ki so se je udeležili tudi visoki predstavniki družbeno-političnega in kulturnega življenja Slovenije, so prejšnji teden v Ljubljani podelili letošnje Žagarjeve nagrade. Nagrade Staneta Žagarja so najvišje slovensko priznanje prosvetnim delavcem ter jih vsako leto podelijo posebno zaslužnim pedagogom.

Med letošnjimi nagradjenci je tudi naš koroški rojak Janko Černut, upokojeni gimnazijski profesor in ravnatelj v Ljubljani. Po plebiscitu leta 1920 je moral zapustiti svojo ožjo domovino ter je našel službo in kruh v Jugoslaviji. Dolga leta je bil profesor in potem ravnatelj gimnazije v Ljubljani. Pri delu z osnovnošolsko in srednješolsko mladino se je veliko ukvarjal s socialnimi in vzgojnimi vprašanji ter je uvedel varstvene oddelke v nižjih razredih tedanje gimnazije. Predvsem pa je

dovinsko zanimive in pokrajinsko lepe kraje; obiskal pa je tudi našega skladatelja Pavla Kernjaka, kar je za mlade pevce gotovo bilo lepo doživetje.

neprecenljivo njegovo delo z učitelji na naših dojezičnih šolah ter njegova skrb in pomoč pri „Mladem rodu“. Janku Černutu iskreno čestitamo k nagradi ter mu želimo skorajšnje okrevanje po težki operaciji!

Nadalje so letošnje Žagarjeve nagrade prejeli: profesorica na vzgojiteljski šoli v Ljubljani Breda Cilenšek, ravnatelj gimnazije Ravne na Koroškem Anton Golčer, upokojeni ravnatelj osnovne šole v Ljubljani Vilko Kolar, ravnatelj za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku Srečko Roč, upokojena učiteljica iz Ljubljane Marjanca Šeme, upokojeni učitelj iz Trbovelj Avgust Šuligoj (pevovodja znane- ga zbora Trboveljski slavček) ter medicinska sestra Dina Urbančič.

O pomembnem človeškem deležu nagradencev pri oblikovanju idejne podobe mladih generacij je na slavnosti govorila Milena Štifter, predsednica odbora za podeljevanje nagrad Staneta Žagarja, v imenu izvršnega sveta SR Slovenije pa je čestitala podpredsednica dr. Aleksandra Kornhauser.

Nova številka „Mladja“

Pred kratkim je izšla 13. številka „Mladja“, ki prinaša naslednje prispevke: Terjatev po koroško (Florjan Lipuš, Lepena), Poklic (Florjan Lipuš), Krinke si poiščejo obraze (Florjan Lipuš), Slike samostanskega vrta (Anita Hudl, Vidra vas), Tlačka (Janko Pörtlisch, Dunaj), Črna manjšinska (Valentin Polanšek, Obirska), Monolog z nekim koroškim pisateljem (Janko Messner, Celovec), Mohorjev cvet in lipova politika (Florjan Lipuš), Nekaj stvarnosti o koroški stvarnosti (Florjan Lipuš), Življenjska vloga mostu (Jožef Šavli, Dunaj); nadalje objavlja Lev Detela (Untersiebenbrunn) sodobno radijsko igro „(M)uč(ili)na ura“; pesmi so prispevali Gustav Januš, Stane Wakounig, Valentin Polanšek in Milena Merlak; kot „gost“ je predstavljen dunajski pes-

nik E. A. Richter; ob koncu pa sledi še kratek povzetek posameznih prispevkov v nemščini.

Namesto ocene bi — prosto po Cankarju, ki je zapisal, da si bo narod pisal sodbo sam — le opozorili, da si je sodbo o sebi najboljši še napisalo „Mladje“ samo. Namreč na strani 82, kjer piše o „fistih, ki kritike na sebi ne prenesejo, sami pa so z njo prav radodarni. Prav radi jo obežajo po drugih ali jim zviška potiskajo v meso mesijanske injekcije. Na nitih vodijo s seboj napihnjene, bleščeče se balončke svoje kulture, ki jih v javnosti in pred nosovi voljnih občudovalcev spuščajo v zrak.“ Morda bi v smislu in pomenu te samokritike morali iskati tudi vzroke za nepovoljno odmevnost?

razvilo do tolikšne mere, da bo moral s čimbolj prefinjenimi sredstvi uničiti vsakogar, ki bi mu zastavil pot, seveda, če se mu ne bo mogel ogniti.

Prižgal je luč, vzel tableto proti glavobolu, ugasil in spet legel. Pa ni in ni mogel zaspati. Stirmel je v votlo oko noči in si s teorijo o absolutni vojni miril napeto in vznemirjeno vest.

Pred prevotljenim obličjem negolovega je njegovo predvidevanje toka dogodkov dobivalo strahotne razsežnosti. Voja bo proti koncu vse bolj neprizanesljiva in vse bolj grozna. Zato stran s predsodki, kajti za lastni obstoj bo treba opraviti še marsikatero zelo umazano delo. To spoznanje ga je lahko pomirilo, a ga istočasno tudi obremenilo. Med njegovimi predstavami o osvojitvi sveta, med ideali, v katere je verjel, in prakso, ki jo je vsak dan v bolj bedni obliki razgaljalo življenje, so nastale razpoke, skozi katere je polzelo vanj strupeno, razkrajajoče razočaranje nad vsem človeštvom.

Boj ni več merjenje sil, ko bi slabši v trenutku spoznanja lahko odstopil. Ne. Vdan je v milost in nemilost uničenja, ki je povsem absurdno in hkrati slučajno. Spopad velikih množic ali posameznikov — vse to presega meje razuma.

O, človeštvu, kako si bedno! Ali tvoj obstoj na Zemlji res ne more dobiti višjih oblik? Kje je Nietzschejev nadčlovek? Ob tem propadanju množic in posameznikov je povsem nemogoč. Kakor iver se ziblje na valovih umazane reke, ki se steka v ocean teme in nesmisla. Umrli je bog... in z njegovo smrtjo umira tudi človek, namesto da bi se dvignil. Njegov krik po rešitvi se izgublja v megleni somrak dvajsetega stoletja. Bolan in raztrgan umira v blatnih rovih, pod gosenicami tankov, raztrgan od granat, utaplja se v oceanih, zadovoljen z lasno zanko niha na vislicah...

Da, si je ponovil, vse, kar človek počne, se sprevrže v nekaj drugega, kot je hotel. Celo on sam ne more biti takšen, kakršen hoče biti. Tudi sam se nehoče razkrajati. On, ki je človek volje, ki ima svoj cilj in smisel.

V čem je smisel stvari in smisel obstoja? To je obod, kjer se misel ustavi, kot bi izstrelil kroglo v jeklen oklep neznanse dimenzije.

Hipoma ga je objela nemoč in tesnobno razpoloženje se je sprevrlo v grozo. Zdaj ga ni bilo strah sovražnega sveta. Zbal se je zase. Bo dovolj močan?

Ni več prenesel teme. Vstal je in prižgal zastrto svetilko na nočni omarici. Potem je odprl okno. V sobo je planil val vlažnega, svežega zraka; vedel je, da je s spanjem konec. Izza grajske pečine se je že svitalo, dež je prenehal, oblaki nad obronki gorovja pa so se razblinjali kakor ptice, ko jih posrka daljava. Drevje se je umirilo, nad jezerom se je dvigala meglica, vsa prepojena s svečano lihoto.

Stopil je k omarici s pijačami. Zdaj, ko je šla noč k vragu, se bo napil. Nagnil je steklenico in pustil, da mu je žgoča tekočina klokočala v ustih in po grlu, dokler se mu ni uprla. Kmalu se je počutil ves omamljen. Slike sveta so se mu zdaj vrtinčile v pisanih in nevezanih kolobarjih, dokler niso zabredle v mrak pozabljenja in utonile v temi.

Naslednji dan mu je kmalu po prihodu v urad telefoniral stotnik Vogt iz šole policijskih psov. Nekoč se mu je bil Wolf priporočil za policijskega psa, volčjaka, ki bi utrdil njegove občutke varnosti in opreznosti. Vogt mu je sporočal, da bodo v nekaj dneh razdelili izšolane pse po enotah in naj pride ponj, če noče dobiti izbirlja.

Na Kostanjah so obnovili Slov. prosv. društvo „Drabosnjak“

Kostanje so nekdaj bile močno žarišče kulturne dejavnosti. Kdor je vsaj malo seznanjen s kulturno zgodovino koroških Slovencev, mu je ime Andrej Šuster Drabosnjak dobro znano in pozna njegova dela, kot so Pasijon, Igra o izgubljenem sinu, pastirska igra in še kaj. Starejši ljudje se dobro spominjajo uprizoritev Drabosnjakovega pasijona na Kostanjah, kamor so prihajali številni obiskovalci od blizu in daleč, da bi doživeli to veliko igro o Kristusovem trpljenju na prostem. Nekateri igralci še živijo in tudi tistih je še precej, ki so uprizoritve obiskovali in še vedno obujajo spomine na obiske na Kostanjah.

Prišel je naziv, ki je tako kot drugod tudi na Kostanjah uničil sleherno prosvetno dejavnost. Toda v povojnih letih so na Kostanjah ustanovili Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“; spet je zaživela slovenska prosveta, spet smo prisluhnili besedi porednega pavra z Drabosenj. Tudi druge igre so uprizorjale. Najbolj znana je bila uprizoritev Miklova Zale, s katero so Kostanjčani gostovali tudi po drugih odrih na Koroškem. Zaradi hude protislovenske gonje in — resnici na ljubo je treba tudi to priznati — zaradi takratnih ostrih političnih nasprotij med Slovenci sami-

mi pa je prosvetno delovanje na Kostanjah kmalu zamrlo. Toda ljudje so ostali, zrastle je mladi rod in tako je postala spet živa potreba po poživitvi prosvetnega društva „Drabosnjak“.

Na praznik dne 21. junija 1973 je na pobudo pripravljalnega odbora bil pri Rumašu na Korenu ustanovni občni zbor SPD „Drabosnjak“. Občnega zbora se je poleg članov pripravljalnega odbora udeležilo lepo število ljudi, ki jim je pri srcu gojitev slovenske prosvete. Razveseljeno je, da so to po večini mladi ljudje, ki želijo postati kulturni ste-

ber na skrajni zapadno-severni jezikovni meji. Zbrali so se, da javnosti pokažejo svojo slovensko prisolnost, čeprav so Kostanje kot dvojezičen kraj uradno že zdavnaj odpisali.

Predsednik Janez Lesjak, tajnica Marica Zeichen, podpredsednik Anton Dragaschnig in ostali odborniki Melhior Koncilija, Hanzej Kokoč in Herman Mačnik, pa tudi ostali udeleženci se zavedajo, da bo pričetek težak. Vendar bo ob vztrajnosti šlo, zato si za začetek niso postavili previsokih ciljev. Da pa mislijo resno, je dokaz že to, da za petek 6. julija vabijo na prvo prireditev. Tudi s strani Slovenske prosvetne zveze je društvu bila obljubljena vsa moralna in v okviru možnosti tudi gmočna pomoč.

Prosvetašem na Kostanjah k pogumni poživitvi SPD „Drabosnjak“ čestitamo in želimo mnogo delovnega uspeha.

Slavje letošnjih maturantov

Prejšnji teden je bila na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu zaključena 11. matura, odkar deluje ta šola. Na kratko smo že poročali v našem listu, da je matura uspešno končala v 8. a razredu 26, v 8. b razredu pa 22 deklet in fantov. Skupno je do sedaj maturiralo 333 dijakov in ne 328, kakor smo pomotoma poročali.

Takoj po končani maturi so se prejšnji ponedeljek zvečer dijaki, starši in profesorji zbrali v restavraciji celovške Delavske zbornice

na maturitetni slavnosti, ki so jo priredili dijaki obeh razredov. V imenu maturantov sta se Schellander Anton in Kummer Janko iskreno zahvalila staršem in profesorjem za pomoč in potrpljenje. Poslovilne in vzpodbudne besede so spregovorili razrednika prof. Cegovnik in prof. Kupper ter ravnatelj gimnazije dr. Pavle Zabltnik, ki so vsi želeli dijakom mnogo sreče in uspeha v nadaljnjem življenju. V imenu staršev pa sta spregovorila dr. Janke Tišler in Kori Pörsch ter se za-

hvalila profesorjem za trud in potrpljenje, vloženo v vzgojo otrokdijakov.

Maturitetne slavnosti se je udeležil tudi celovski župan Guggenberger, ki je tako počastil slovenske maturante, starše in profesorje.

Poslovilno slavje se je odvijalo v prijetni družabnosti in je bilo kar prehitro pri kraju. Pred našimi maturanti pa se že grmadijo novi problemi, katerim bo treba pogledati v oči, kajti sedaj se šele prične resnost življenja. Dosedanja praksa na slovenski gimnaziji je pokazala, da se velika večina okrog 60 odstotkov maturantov posveti nadaljnjemu študiju na univerzah, okrog 15 odstotkov pa nadaljnjemu študiju na pedagoški akademiji. Tri četrtine maturantov torej nadaljuje študij, četrtina pa se zaposli na raznih službenih mestih. Po končanem univerzitetnem študiju pa se žal ne vrnejo vsi na Koroško. Mnogo jih ostane izven nje, deloma zaradi boljšega zaslužka, deloma pa tudi zato, ker na Koroškem ni odgovarjajočih službenih mest.

Absolventom slovenske gimnazije v Celovcu iskreno čestitamo in želimo sreče in uspeha v nadaljnjem življenju.

Seja sodelavcev mladja

Naproseni smo bili, da objavimo naslednje sporočilo:

V soboto, 23. junija 1973, so v Celovcu sejali sodelavci literarno kritične revije mladje. (13. številka je sredi junija izšla.) Kot je pokazala diskusija, se bori revija z velikimi problemi, ki segajo od obrobni do življenjskih področij. Tako se tudi ob slovenski koroški literarni reviji zrcali splošni vprašljivi kulturni položaj v Avstriji.

Udeleženci so kritizirali in bili kritizirani, razpravljali o storjenem in nestorjenem delu, osvetlili so groteskne razmere na Koroškem, s katerimi se mora kulturni delavec spreti sre-

čavati in jih občuti kot utesnjevanje, posebej seveda razmere v slovenski narodni skupini sami.

Obpravnavali so med drugim namen in cilj mladja, njegovo idejno in tematično opredelitev, osnovna merila za sprejem ali odklonitev prispevkov, uredniška področja in odnose mladjevske skupine do drugih narodnih dejavnikov.

Nakazane so bile poti, podani so bili predlogi za naslednjo delovno dobo, vendar kaže, da te postavke še niso dosti prediskutirane. Zato so udeleženci sklenili v okviru prihodnjega kulturnega dela na Koroškem tudi že naslednja delovna srečanja.

R A Z P I S

Na vabilo Slovenskega zdravniškega društva so letos znova razpisale enomesečno počitniško prakso za slovensko govoreče študente medicine iz zamejstva sledeče ustanove:

Psihiatrična bolnica Begunje na Gorenjskem

Splošna bolnica Celje — Bolniška delavna enota Topolšica

Zdravstveni dom Domžale

Psihiatrična bolnica Idrija

Splošna bolnica Jesenice

Splošna bolnica Koper

Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj

Klinične bolnice - Dermatološka klinika, Ljubljana, Zaloška 2

Klinične bolnice - Inštitut za gerontologijo in geriatrijo, Ljubljana, Riharjeva 24

Klinične bolnice - Ortopedska klinika, Ljubljana, Zaloška 9

Klinična bolnica za otroške bolezni, Ljubljana, Vrazov trg 1

Klinična bolnica za porodništvo in ženske bolezni, Ljubljana, Slajmarjeva 3

Splošna bolnica Maribor

Splošna bolnica Novo mesto

Medicinska fakulteta - Inštitut za mikrobiologijo, Ljubljana

Splošna bolnica Murska Sobota

Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča Ptuj

Bolnica Ivana Regenta Sežana

Splošna bolnišnica v Slovenjem Gradcu

Splošna bolnišnica Trbovlje.

Imenovane ustanove bodo študentom nudile brezplačno hrano in honorar ter po možnosti priskrbele bivališče. Praksa bo v juliju in avgustu.

Vabimo kandidate, da se dogovorijo naravnost z direktorji imenovanih ustanov. Če bo na kako ustanovo naslovljenih več prošenj, kakor imajo mest, jih bo le-ta odstopila drugi.

Sumljiva skrb za vero

Bilčovs. — Pred nedavnim smo brali v Volkszeitung neko „pismo bralcev“, ki je bilo podpisano z D. S. Ludmannsdorf. V njem se je pisec spraval nad slovensko bogoslužje v Bilčovsu. V svoji veliki vnemi za zveščanje nemških duš se je lotil tudi našega domačega župnika, češ, zakaj ne uvede nemškega bogoslužja.

Temu dopisniku budi povedano, da so pri nas v Bilčovsu že dolgi rodovi naših avtohtonih slovensko govorečih prednikov hodili v našo cerkev molit in poslušati versko naznanilo v našem jeziku. Dolga stoletja se to že ponavlja in do danes se je vernost našega življa ohranila in nikoli ni bilo prekanja in zmešnjav med nami. Če pa je prišlo kdaj do neso-glasij, so jih povzročili priseljenci, ki so se priselili med nas, navadno po službeni dolžnosti, da so kot nameščenci bivali mimogrede med nami, a so se pozneje, ko so drugod prejeli boljše položaje, zopet odselili.

Na Koroškem so še vedno aktivna številna združenja, ki bi po določilih državne pogodbe morala biti prepovedana, ker si prizadevajo ponemčiti naš slovenski življ. Zdi se nam, da se tudi omenjeni D. S. zelo malo briga, kakšno je versko stanje pri nas; bojimo se, da mu veliko bolj leži na srcu, da bi cerkev vpregel v ponemčevalno delo. Ne vemo, kako je temu gospodu versko prepričanje sveto, ker ga zelo redko vidimo, da bi se držal nedeljske zapovedi. Seveda pa se lahko tudi motimo, ker ima vendar zelo lepo priložnost, da zadosti svoji nemški verski dolžnosti n-daleč od njegovega stanovanja — v cerkvi na Bistrici v Rožu pri Križah. Tam je dovolj poskerbljeno za nemške maše. Tja ima s svojim avtom komaj kilometer vožnje, dočim je do Bilčova štirikrat daljša pot.

Kdor hoče tudi cerkev imeti za potujčevanje slovenskih vernikov, naj se zaveda, da so za vsakega kristjana še vedno veljavne božje zapovedi, katerih četrti pravi: spoštuj očeta in mater, pa boš srečen na zemlji. Tudi za take, ki so se izneverili šegam svojih očetov in materini govoriči, je dobro, da to premislijo. Prav to bi veljalo tudi za gospoda D. S.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Seveda je takoj sedel v avto in se zapeljal v dvorne garaže, kjer sta ga že ob vhodu v veliko, štirinogato zgradbo pozdravila stotnik in pasje lajanje. Segla sta si v roke. Vogt si je bil že opomogel od rane, ki jo je bil staknil v Baški grapi. Prav Wolfu je bil dolžan največ zahvale, ker je posredoval pri generalu, da so mu zaupali šolanje psov, zanimivo in nenevarno delo. Kaj je bilo to v primerjavi s poveljstvom čete Alpenlanda, ki so jo dan na dan prevajali iz kraja v kraj, zmeraj tja, kjer so bili najhujši boji!

Zato se je stotnik Vogt dobrohotno smehljaj majorju, ko sta se napotila prek betonske ploščadi dvorišča k pasjim utam. Vdano je dejal:

„Zelo hvaležen sem vam, gospod major. Želim, da bi dobili najlepšega in najboljšega psa. Vem, kako ljubite živali.“

„Res,“ je odvrnil Wolf, „prav imate. Vsak dan bolj je to res. Bolj ko spoznavam ljudi, ljubše so mi živali.“ Veselo je pogledal Vogta. „Čedalje bolj ste mi všeč, stotnik. Vsestransko ste uporabljivi. Ne samo, da znate krmiti in loviti ribe vseh vrst. Največ je vredno, da se spomnite na človeka o pravem času. Kot bi brali moje misli. Ne veste, kako potrebujem psa. Kot kruh in zrak in vodo. Prav zdaj kot še nikoli.“

„Če je tako, me še posebej veseli, da sem vam ustregel,“ je resnično zadovoljen odvrnil Vogt.

„In veste, zakaj?“

„Vzrokov je lahko mnogo!“

„Da. Toda pri meni je samo eden. Tako prekleto sem se že naveličal ljudi, da moram imeti psa. Kaj pravite, stotnik, je to dobro ali slabo znamenje?“

„Dobro, gospod major. Kdor ne mara živali, ne razume ljudi. Pes pa je sploh idealen prijatelj. Osamljenemu človeku nadomesti stvari in ljudi. No, sicer pa je z vsemi

živalmi tako. In veste, zakaj? Ne zastavljajo nam vprašanj in ne zahtevajo odgovorov. Zadovoljne so z vsem, kar dobe, in hvaležne. Ljudje pa smo takšni: čim več dobimo, tem več zahtevamo in več pričakujemo.“

„Da,“ ga je dopolnil Wolf. „Tudi z državo je tako. In več ko ji dajemo, manj nam vrača. Posebno pa so mi živali všeč zato, ker ne delajo revolucij in ne častijo bogov.“

Stotnik je prikimaval in dodal: „Pa še to, človek dobroto pozablja, živali nikoli.“

„Tako je. Človek pozablja tudi zlo, pes nikdar.“

Šla sta skozi predverje, kjer je bila pasja kolonija in je dišalo po surovem mesu, s katerim so hranili volčjake, da bi bili bolj divji. Znašla sta se poleg utic, pred katerimi so ležale čistokrvne živali s ponosno dvignjenimi glavami in budno štrlečimi, koničastimi ušesi.

Psi so stotnika poznali. Priliznjeno so cvilili in mahali z repi, nekateri so z grmečim lajanjem opozarjali nase, renčali in kazali zobe.

„Preden boste začeli izbirati, si jih dobro oglejva. Nekateri so že preizkušeni veterani v spopadih v teh gozdovih,“ mu je prišel razlagati Vogt. Pokazal mu je psa, ki je izsledil terenski bunker, zadavil dva ranjenca, in psa, ki je bil na Jelovici obstreljen. Večina psov pa še ni doživela ognjenega krsta.

Potem se je Vogt ustavil pred izredno močnim in divjim psom in dejal:

„To je eksemplar. Ne samo rasno, tudi drugače.“

„Kako drugače?“

„Boste videli!“

Stotnik je stopil pred psa — le-ta se je pozorno zastrmel vanj — dvignil roke in kričnil: „Heil Hitler!“

Pes se je, kot bi trenil, postavil v pozor in dvignil tace. „Čudovito! To je pa ideološki fenomen. Naša ideja pre-

haja že v svet živalstva. Kmalu bomo z njo preprijali še kamenje.“

„Toda vsakega lahko dobite, le tega ne. Zdresirali smo ga za generala.“

„Saj ga tudi ne bi maral, moj dragi stotnik. Ne bi bil rad slabo zapisan pri generalu. Vi ne veste, da je general že imel takšnega psa, pa so mu ga zastrupili. Adjutant, ki je psa imel na skrbi, je nekaj časa metal škornje v hrbel in ga psihološko mrcvaril na vse mogoče načine, dokler se ga ni končno usmilil in ga poslal na vzhodno fronto.“

Nekajkrat sta šla okoli vseh psov, pa major še ni izbral. Stotnik mu je pokazal nekaj boljših in opozoril na njihove odlike. Wolf pa je malomarno poslušal in naposled dejal:

„Jaz imam svojo metodo izbire psa, ki se vam bo morda zdela smešna. Vendar ne pozabite, da sem že imel nekaj psov in še nad nobenim nisem bil razočaran. Veste, psa si je treba izbirati tako kot žensko. Prosim, da me razume prav — s tem ne mislim podcenjevati nasprotnega spola — ki ga midva oba visoko ceniva.“

Stotnik Vogt ga je nekam presenečeno pogledal, zato je Wolf za trenutek utihnil, potem pa je nadaljeval:

„Nikoli ne smeš vzeti tistega psa, ki ti je najbolj všeč; človeka rada premoti ta ali ona odlika rasne vrednosti, ki pa še ni zagotovilo za notranjo vrednost psa. Vzeti moraš psa, kateremu ti ugajaš. Pes mora biti prevzet kot ženska, ki si jo izbereš in je kdove iz kakšnega občutka, brez zveze z razumom, vsa iz sebe pred tabo.“

Stotnik Vogt je zamahnil s pasjim bičem in se na vse grlo zasmeljal:

„Imeni! To prvič slišim! To bom upošteval, kadar bom znova izbiral!“

„Tako je. Izbere naj te pes, kot te izbere ženska, in ne obratno. Ženski instinkt je mnogokrat močnejši od moškega,

Uspela prireditve v Škofičah

Se ni dolgo tega, ko je naše prosvetno društvo „Edinost“ gostovalo s samostojnim pevskim koncertom v Tolminu in Bovcu, kamor so ga povabile tamošnje kulturne organizacije. Prejšnji teden pa so nam pevci iz Bovca, s katerimi smo navezali tesne prijateljske stike, že vrnili obisk ter nastopili v skupnem pevskem koncertu v gostilni Kreuzwirt v Podjeburku. Pevskega koncerta, na katerem sta poleg domačega pevskega zbora sodelovala tudi instrumentalni trio iz Kranja in pevski zbor „Golobar“ iz Bovca, se je poleg številnih domačinov in tujih gostov udeležil tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu Hanzi Weiss.

Naši dragi znanci in gostje so se prejšnjo soboto popoldne pripeljali preko Predila na Koroško. Ker je bilo še nekaj časa do koncerta, so ga izrabili s tem, da so se podali na razgledni stolp na Krofasti gori, odkoder so imeli čudovit razgled po Koroški. V hotelu „Korotan“ ob Vrbskem jezeru so dobili prenočišče in vso oskrbo, za kar se dr. Mirtu Zwitter, ki je to omogočil, iskreno zahvaljujemo.

Pevski koncert je otvoril naš predsednik SPD „Edinost“ in občinski odbornik Herman Jäger, ki je v uvodnih besedah pozdravil vse navzoče, prav posebno pa drage goste iz Bovca in Kranja. Za uvod je instrumentalni trio iz Kranja uredil

nekaj poskočnih viž, ki so žele izreden aplavz. Nato so nastopili naši domači pevci pod vodstvom Folija Pavliča ter moški pevski zbor „Golobar“ iz Bovca pod vodstvom Danila Durjava. Oba pevska zbora sta dovršeno in ubrano odpela ves spored slovenskih narodnih in pa tudi nekaj nemških pesmi, za kar sta bila nagrajena z burnim aplavzom. Posamezne točke je napovedoval tajnik prosvetnega društva „Edinost“ Kori Pörsch tako duhovito, da je takoj pridobil simpatije publike. Med odmori pa je instrumentalni trio, kljub tako majhni zasedbi, izvajal iz svojih instrumentov tako ubrano in poskočno glasbo, da je bil prav tako nagrajen z navdušenim aplavzom.

Po končanem sporedu se je pri

Kreuzwirtu še dolgo v noč razlegala godba ter ubrano petje, vmes pa so plesalci brusili pete, tako da so res vsi prišli na svoj račun.

Zaradi čudovite lege našega ozemlja med Vrbskim in Hodiškim jezerom je naša občina izključno letoviška. K nam prihaja vsako leto na tisoče gostov iz vseh delov Evrope. Naše slovensko prosvetno društvo ima zato tudi plemenito poslanstvo, da tujcem, ki prihajajo v naše kraje in katerim so koroški nacionalistični elementi hoteli prikriti prisotnost slovenskega življa na Koroškem, pokaže, da smo tu, da po njemu, igramo in kulturno ustvarjamo.

Takšnih in podobnih prireditev smo vedno veseli, saj služijo kot dober zgled mirnega sožitja med narodi.

Železna Kapla

Prejšnjo sredo nas je pretresla žalostna vest, da je v tragčni prometni nesreči izgubil življenje Fridl Lesjak, Strožek z Obirske. To je posebno prizadelo pevce pevskega zbora SPD „Zarja“ v Železni Kapli, saj je Fridl bil med ustanovitelji poveljnega pevskega zbora v Železni Kapli in vse do svoje nenadne smrti njegov zvesti član. Pokojni Fridl pa ni sodeloval le v domačem, temveč tudi v združenem zboru „France Pasterk-Lenart“, v združenem

podjunskega zbora, kakor tudi združenih pevskih zborih Slovenske prosvetne zveze. Zato je vest o njegovi tragični smrti bolesto odjeknila med vsemi pevskimi in pevci širom Podjune in tudi preko nje.

Minulo soboto smo ob udeležbi velike množice žalnih gostov Fridla Lesjaka na pokopališču v Železni Kapli položili k zadnjemu počitku. Med žalnimi gosti je bilo tudi veli-

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

VEČER HRVATSKIH NARODNIH PLESOV IN PESMI

v soboto 30. junija 1973 ob 20.30 uri v farni dvorani v Škocijanu ter v nedeljo 1. julija 1973 ob 20. uri v farni dvorani v St. Jakobu v Rožu. Nastopa študentski folklorni ansambel „Kolo — Slavuj“ iz Gradiške.

Prisrčno vabljeni!

ko pevec, ki so prišli, da svojemu prijatelju izkažejo poslednjo čast. Tako sta se poleg domačega pevskega zbora od pokojnika poslovila še pevski zbor „France Pasterk-Lenart“ ter združeni podjuniški moški zbor. Ob odprtem grobu je v imenu SPD „Zarja“ ter vseh pevcev

Letovanje naših otrok na Jadranu

Sporočamo, da smo na podlagi našega razpisa za prijavo otrok za letovanje v Savudriji prejeli že dovolj prijav, tako da nadaljnjih prijav žal ne moremo več upoštevati.

Starši, katerih otroci bodo na podlagi dosedanjih prijav sprejeti na letovanje, bodo pravočasno prejeli pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila. Opozarjamo pa, da v primeru, da tega še niso napravili, takoj pošljejo vse potrebne dokumente — razen zahtevanega zdravniškega spričevala, ki ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom na letovanje. Iz tega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo.

Poučen izlet pliberških prosvetašev

Na povabilo predstavnikov železarne na Ravnah je Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku dne 11. junija priredilo poučen izlet v Mežiško dolino. Na sporedu tega srečanja so bili: ogled železarne, obisk študijske knjižnice ter ogled delavskega muzeja in gimnazije.

Okrog 60 članov in prijateljev našega društva se je udeležilo tega izleta. Pred odhodom v železarno smo bili deležni prisrčnega sprejema s strani predstavnikov tovarne. Povedali so nam, da je jeklarne pričela z delom leta 1774. Izdelovali so razna plemenita jekla. V novi Jugoslaviji je tovarno zajel mladosten delovni polet, tako da se je razvila v ogromen obrat, v katerem je zaposlenih skoro 4000 ljudi. Na leto proizvajajo ogromno ton jekla ter celo vrsto novih proizvodov, katere izvažajo tudi v tujino, tako tudi v močno industrializirane države, kot je n. pr. Zvezna republika Nemčija.

Zanimivi proces mnogoslovskega kompliciranega dela v tovarni je obrazložil direktor Florjančič. V tovarni odmeva veličastna pesem dela in vidni so uspehi truda delovnih rok in uma. Dve in polurni obisk tovarne je napravil na vse nepozabno in mogočen vtis. Pri kosilu v

Domu železarjev je vladala iskrena prisrčnost in domačnost. Iz številnih pogovorov je bilo čuti marsikatero spodbudno besedo.

V znameniti študijski knjižnici na Ravnah, v hramu neprecenljivih umstvenih dobrin, je pomen in vlogo knjige za duhovno rast človeka, v globokem poljudno-znanstvenem govoru obrazložil vodja knjižnice ravnatelj prof. dr. Sušnik in to tako živo in zanimivo, kakor zna le on.

Zelo zanimiv je bil tudi ogled delavskega muzeja, nakar smo si ogledali eno največjih gimnazij Slovenije, iz katere je izšlo že na stotine kvalificiranih strokovnjakov in intelektualcev.

Naša skupina se je vračala polna koristnih in nepozabnih doživetij in hvaležna vsem, ki so k temu zanimivemu in poučnemu izletu kakorkoli doprinesli, zlasti ravnatelju in drugim predstavnikom tovarne, predsedniku občine, vodji študijske knjižnice in vsem prebivalcem, ki so koroške Slovence s tostran meje prijateljsko sprejeli.

Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“ na Kostanjah

vabi na skioptično predavanje o

LUŽIŠKIH SRBIH

v petek 6. julija 1973 ob 19.30 uri pri Rumašu na Korenu.

Predavata vladni svetnik dr. Pavel Apovnik in predsednik SPZ Hanzej Weiss.

Vljudno vas vabimo, da se prve prireditve novo ustanovljenega Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ na Kostanjah udeležite v čim večjem številu. Po prireditvi se bomo zadržali v prijetni družabnosti.

Društveni odbor

Št. Jakob v Rožu

Pravi dogodek za Št. Jakob je bila otvoritev novega in hkrati prvega hotela v naši občini — Rožanskega doma na Reki — v soboto 16. junija. Zbralo se je lepo število častnih gostov, med njimi predsednik kluba socialističnih deželnih poslancev Sereinig, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Lubej, župan Gressl s člani občinskega odbora, župan, sodnik, notar in druge osebnosti iz sosednje Rožke, zastopniki gospodarskih ustanov iz Beljaka, predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Zwitter s člani odbora in mnogi drugi.

Ko je lastnik hotela Miha Antonič po uvodnem koncertiranju mladinske godbe iz Vrbe izrekel gostom dobrodoščilo, je tudi poudaril, da je bil novi objekt dograjen v rekordnem času osmih mesecev. O komfortni in predvsem funkcionalni ureditvi modernega gostišča (o kateri smo v naslednjem listu že poročali) so se udeleženci

prisirčne slavnosti lahko na lastne oči prepričali pri ogledu, kateremu je sledila zakuska. Ob tej priložnosti je spregovoril župan Gressl, ki je zlasti naglasil dejstvo, da gre za prvi tovrstni objekt v občini. Izrazil je željo, naj bi bil „Rožanski dom“ vzpodbuda še za nadaljnje take podvige v korist gospodarskega razvoja v občini. V podobnem smislu pa se je izjavil tudi predsednik ZSO dr. Zwitter, ki je menil, da je Antoničev gostišče na Reki lep primer gospodarskega uveljavljanja koroškega Slovence, ki bi lahko služil kot zgled za nadaljnja tovrstna prizadevanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Udeleženci otvoritvene slavnosti so lastniku in njegovi družini zaželeli uspešen razvoj novega gostinskega objekta. Da je bil komaj dograjen hotel že ob otvoritvi popolnoma zaseden, je morda v tem pogledu dobro znamenje.

„Gospod major, priložnost imate izbrati kaj boljšega. Ta je kar preveč krotek. Zelo dober nos ima in je ubogljiv, z živo lutko pa se samo igra in je ne zgrabi niti na povelje. Večkrat jih je že dobil z bičem, pa ga nismo mogli privaditi. To vam povem vnaprej, da ne boste kdaj jezni.“

Wolf je psu ponudil kocko sladkorja. Pes mu je jo je vzel iz roke z istim hvaležnim leskom v očeh.

„Važno je, kako gleda, kako vzame grizljaj, s kakšno barvo glasu zalaja,“ je odgovoril Wolf. „Tale bo melanholik z dodatkom sangvinika. Če bi se pojavil na zemlji v podobi človeka, tedaj bi bil prav gotovo pesnik ali filozof.“ Samovšečno se je zasmejal.

„Če je tako, gospod major, ga vzemite!“

„Odlično, stotnik! Kot naročen je zame. Ne potrebujem zverine. Teh je dovolj v mojem aparatu. Veste, zase potrebujem prijatelja! Zame je dovolj, da zalaja. Branil pa se bom že sam, če bo treba.“

Wolf je priklenil psa na jermen, ki ga je prinesel s seboj. Veselo skakljaje je žival odšla z njima iz pasje družbe. Vsi drugi psi so srdito lajali, kot bi jih pekli zavist, da se je nekomu odprla ječa.

„Glejte, stotnik, kako bedasti smo ljudje, kako malo poznamo živali, kako smo jim krivični! Volka, ki je oče vseh psov, imamo za krvočedeža, golob pa je simbol miru z vejico v kljunu. V spopadu za samico pa se spozna pravi značaj živali. Golob do smrti okluje tekmeča, volk pa, ko spozna poraz, stisne rep med noge in se uleže kot mrtev. Zmagovalec je zadovoljen in ga pustijo živeti. Ali ni to plemenit značaj?“

Preden je Wolf stopil v avtomobil, se je zahvalil:

„Ne bom vam pozabil, stotnik, te usluge. Čedalje bolj cenim vašo vdanost. Odkar imamo kolektiv gasilcev in godbenikov za zapahi in mi vi uspešno pletete mreže na tem koncu jezera, se vsaj s te strani počutim varen, čeprav ima

skoraj vsaka hiša v tej usmrjeni čolnarski ulici koga v hosti. Ti so nam vsem najbolj nevarni, ker poznajo vsak kamen okoli jezera. Zato jih s svojimi psi držite v spoštljivi razdalji. To bo tudi vam v prid, da se boste lahko ponoči varno vozili z dekleti po jezeru in da bova še lahko lovila ribe.“

„Da, gospod major!“ je odsekal stotnik. „Napravil bom vse za vas. Poročal vam bom sproti, tudi če bi se samo miš premaknila v naši okolici.“

„In krmite ribe, stotnik, da bova še kaj potegnila ven, preden bo jezero zamrznilo!“

Major Wolf je odpeljal psa na vrt vile, kjer je stanoval. Priklenil ga je na dolgo verigo, čeprav je bil vrt ograjen dovolj visoko. Potem ga je nahranil z odpadki mesa in ločila sta se kot velika prijatelja.

3

Nova ljubezen je prinesla Wolfu odrešujočo sprostitev. Ob naraščajočem številu sovražnikov je resnično potreboval prijatelja in varuha, ob katerem bo lahko izpopolnjeval svoje instinkte, saj je dobro vedel, da ima pes štiristo-krat močnejši voh kakor človek, kaj šele sluh in občutek za dobre in slabe ljudi. Ker je poznal pse, ki so najavljali požar in podobne nesreče in tudi smrt gospodarjev, jim je pripisoval izjemne sposobnosti, o katerih moderna znanost še ni kaj prida vedela.

Ko se je naslednji dan zadovoljen vračal s poveljstva, ga je srečal poročnik Hartwick. Z njim je v zadnjem času precej sodeloval. Iz bataljona Brandenburg so bili izbrali skupino, imenovano „leteča črna komanda“, ki naj bi jo uporabili za preganjanje vosovcev in diverzantov, predvsem v neposredni okolici. Ker so od te ofenzivne obram-

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

prav kot je moški razum močnejši od ženskega. Veste, narava vse uravnovesi. In edino tak izbor je naraven. Tudi s pom se je treba duhovno ujemati, da sta z gospodarjem idealna celota. Za razumevanje sta potrebna vselej dva, ne samo eden.

Kar pogledite, kakšne lastnosti zahtevamo od psa,“ se je razvnel Wolf. „Največkrat tiste, ki so nam, ljudem, popolnoma tuje in težko uresničljive. Predstavljajte si, kaj pomeni biti nekomu slepo vdan in zvest kot pes. Zvestoba pa je čudovita lastnost, ki je človek ne pozna. Drug druga varamo tako rekoč na tekočem traku. Resnica je za nas samo primerjalni pojem za kategorijo laži.“

„Sedaj vas razumem, gospod major. Na zvestobo psa lahko računate do svoje smrti, na žensko zvestobo pa samo do prve priložnosti.“

Major se je zakrohotal: „Moški pa nismo nič boljši! Sicer pa, ali ste rekli tisto o ženski nezvestobi iz lastne izkušnje? Jaz nimam tako slabih izkušenj. Nekatere so mi bile zveste dalj časa, kot sem bil vreden, in če sem iskren, so mi mnoge rešile tudi življenje. Zato jih imam rad in jim oprostim marsikaj.“

Modrovala sta o ženskah in psih, o psih in ženskah, dokler se nista ustavila pred psom, ki je prijazno strmel v majorja, mu mahal z repom in se sploh obnašal, kot bi srečal gospodarja. Ni bil posebno velik in ne divji kot mnogi drugi, v očeh pa se mu je lesketalo nekaj, kar je bilo močno podobno hvaležnosti.

Wolf je dolgo gledal žival, potem se je sklonil in jo pobožal po lepi glavi. Pes mu je obližnil roko in mu položil tace v naročje. Ko se je major dvignil in se obrnil, je živalno zavpilil.

„Ta bo moj, gospod stotnik!“

„Lahko, gospod major, če mislite, da vas je izbral.“

„Seveda me je. Ali ne vidite, kako se obnaša?“

Planika in veter

V skritem kotičku pod skalnim grebenom je rasla družinica planik. Tiho in nemoteno so živele. Srečne so bile, kadar so se čez skalo razsuli sončni žarki, dremale so v jutranji megli in pogovarjale so se z vetrom, ki je pridiral iz doline, se nerodno zapletal v košate smreke, drsel preko grmičevja, zažvižgal skozi kljukaste viharne in se vzpel v višino. Pravil je o vaseh, o mestih, o ljudeh, ki so ga veseli, ker jim prinaša hlad v neznosni poletni vročini.

„Kakšni pa so ljudje?“ je vprašala najlepša med planikami.

„Bodi vesela, lepotica, da jih ne poznaš! Seveda, dobri so in hudobni, srečni in nesrečni,“ ji je odvrnil veter.

„Ali ljudje ljubijo cvetlice?“ je dalje pozvedovala.

„O, da, ljubijo jih, na svoj način. Malo jih je, ki si cvetlico samo ogledajo, se s tiho mislijo nasmehnejo in gredo svojo pot. Mnogi cvetlic niti ne opazijo. Nekateri pa jih utrčajo in neso s seboj, vtaknejo jih v vazo, kjer nekaj dni hirajo in nato umro.“

Potegnil ga je ...

Med narodnoosvobodilno vojno je bil Tevžek še tako majhen deček, da niti v šolo ni hodil. Vendar je bil prebrisana bučka, ki je dobro vedel, da Nemci le zato prihajajo v njihovo vas, da stikajo po hišah, ker bi radi našli kakšnega ranjenega partizana ali skrito orožje.

Ko je nemška patrulja nekega dne srečala Tevžka, ki je v sami srajčki bosopel skozi vas, se je visok Nemec z debelimi naočniki na rdečem nosu zasrepl vanj ter zarežal:

„Hej, mali, povej, kje imajo skrito orožje!“

„Vem, kje ga imajo!“ je odgovoril Tevžek. „Sosed je že pred štirinajstimi dnevi na domačem vrtu zakopal šarca ...“

Šarec = puškomitraljez

„Šarca!“ je vzkliknil Nemec in izbulil oči. Še tisti trenutek je skočil čez plot v sosedov vrt, se sklonil nad gomilo ter pričel naglo grebsti po njej. Toda čim globlje je kopal, bolj je smrdelo, dokler se ni nazadnje le prikopal do crknjenega psa, ki ga je bil sosed zares zakopal na vrtu, ko mu je poginil.

„Svinjarija!“ se je nakremžil Nemec in od gnusa pljuval v izkopano jamo. Nato je na vrat na nos zdrvel v sosedovo hišo, kjer je zvedel, da je bilo poginulemu psu zares ime — Šarec.

„In kaj potem?“ je vprašala planika. „Naredi seme?“

„Kaj pa! Vržejo jih v smeti, tam zginejo do kraja. Vidiš, to je človekova ljubezen do cvetlic!“

„Kako strašna ljubezen!“ je tiho vzdihnila planika.

Tedaj je veter prestrašeno zašumel: „Glej, glej, po bližnji skali se vzpenja človek! Kaj neki išče? Morda planike, saj tam jih ni. Vrača se. Oh, sedaj se je lotil vaše skale. Že pleza navzgor. Kmalu bo tu.“

„Veter, veter, vrzi ga nazaj. Zapihaj, kolikor moreš! Ne pusli ga do nas!“ so prosile planike.

In veter se je pognal v človeka z vso silo. Odnese mu je klobuk in že je bil vesel, da mu je s klobukom odnesel tudi glavo. A glavo je človek samo obrnil v stran, da mu ni jemalo sape in da je mogel dihati. Po trebuhu je lezel navzgor, oprijemajoč se z rokami.

Z grozo so ga gledale planike.

„Veter, pomagaj!“ so ječale.

„Močnejši je od mene, ne morem ga ustaviti,“ je odgovoril.

„Tu so, tu so, kar cel šopek jih je,“ je veselo zavpil človek. „Ali naj vse utrčam?“

„Samo eno, najlepšo!“ je nekje podaj zaklical ženski glas.

Trenutek je človek neodločen zrl planike, a že je iztegnil roko in grebel med stebelci: „Tebe bom, ti si največja“, in škrtnilo je stebelce najlepše planike. Izmotal jo je iz šopka in ogledoval druge:

„Škoda jih je pustiti, tako so lepe! Preložil je cvet v levico in že je iztegnil desno roko proti šopku. Vendar se je premislil in se začel previdno spuščati navzdol.

„Spremil ga bom,“ je zatulil veter, „da vidim, kaj bo napravil s planiko. Prinesem jo nazaj živo ali mrtvo!“

In zdrvel je za človekom.

Preplašene planike so ostale same in žalostno zrle na šorek prelomljenega stebelca svoje najlepše sestrice.

Niže dol je moški izročil planiko svoji spremljevalki.

„Kako je lepa, take še nisem videla!“

V roki je že držala šopek planinskega cvetja, vanj je vtaknila še planiko.

„Tudi tebe je našel,“ jo je sočutno nagovoril planinski mak.

„Kaj bo le z nami?“ je vzdihnil encijan,

druge cvetlice so žalostne molčale. Planika je zbegano strmela okoli sebe. Začutila je hladilni dih gorskega vetra. Dvignila je glavo in zašepetala:

„Ne zapusti me, dobri veter!“

V dolini je ob cesti stal avtomobil. Moški in ženska sta vstopila. Motor je zabrnul in avto je šinil po gladki cesti. Po daljši vožnji se je ustavil pred veliko hišo s širokim stopniščem.

Cvetlice so se znašle v sobi na pogrnjeni mizi. Nato je nekdo prinesel kozarec vode in jih vtaknil vanj.

„Prav tako, kot je pravil veter,“ je pomislila planika. „Nikoli več ne bom videla sonca, ne sestrice, ne vetra. In tako rada bi živela!“ Zajokala je in z njo druge cvetlice.

V sobo so prihajali veliki in mali ljudje, občudovali so cvetje, otipavali liste, šteli prašnike in gladili žametast cvet planike. Moški se je bahal, kje in kako jih je našel in bil ponosen na svoje junaštvo.

Dneve in noči se je planinski veter potepal okoli hiše. Hotel je odnesti planiko. Le kako?

Toda nekega dne, ko so cvetlice že skoraj umirale in venele, je veter videl žensko, ki je postavila na mizo veliko knjigo in odprla belo, prazno stran. Iz kozarca je začela jemati cvet za cvetom in jih polagati na papir. Pritrdila je stebelce, razkročila cvetne liste in uredila zelenje. Dolgo jih je ogledovala, nato jih je pokrila z belim, trdim papirjem. Nanj je nagradila kopico debelih, težkih knjig.

Veter je osupnil. Zdelo se mu je, da sliši, kako se pod težo tro nežna vlakenca.

Pripovedka o ničli

V prastarih časih, ko so živel praljudje v votlinah in z gorjačo v roki za skalo čakali divjega vepa in jelena; takrat so se učili šteti in so šteli in se šteli eno roko in eno roko.

Ena roka in ena roka sta dve roki.

Ena košuta in ena košuta sta dve košuti. Dva vepa. Dva jelena. Ena in ena ...

Potem so postali bolj natančni in so se šteli prste. Seštevili so in prešteli kot naši črvički-prvički. Prste na klopi in prste pod klopi in prste za hrbtom. Ena, dve, tri ... pet ... devet ... deset ...

V starem Egiptu — saj veste, kje je Egipt in kje teče

reka Nil s krokodili — so se dogovorili in so številke zapisali. Po eno in eno in so z njimi računali zvezde. Modri ljudje.

Babilonci — saj veste, kje je bil stari Babilon — so jih razvrstili v številčne vrste. Zdaj so lahko zapisali največje številke, ki so si jih izmislili. Toda ...

Toda nekaj je manjkalo. Nekaj, česar niso poznali in česar niso mogli odkriti. Samó to so zatrdno vedeli, da jim nekaj manjka. Nekaj nad vse važnega. Razmišljali so in razmišljali; niso se domislili.

Tudi Indijci — saj veste, kje

je Indija — so razmišljali. Po njih je vse dolgo leto vroče

vroče; ne moreš teči niti telu vaditi, ker se precej razlije reke znoja po tebi. Zato so se deli mirno in najmirneje in razmišljali. In so se domislili. Ta nekaj; ta iskani pregled ni nekaj ne more biti nič drugega kot ... nič. Zapisani ni ničla.

Zapisali so ničlo in vse je postalo lažje. Zapisali so z ničlo številko deset in sto in milijonov. Z zapisanim ničlo z ničlo lahko zapišeš milijone, kolikor hočeš. Ničla je najvažna. Najvažnejša za milijone.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

be vsi pričakovali večjo lastno varnost, so Hartwicka v njegovih predalnosoznih stremljenjih podpirali.

„Kako, poročnik Hartwick?“ ga je nagovoril Wolf.

„Slabo, gospod major,“ je odvrnil plavolasec. „Govorim vam je znano, da se dva naša človeka, ki so ju ujeli v dolini Radovne, dobro uro od tod, še nista vrnila. Pomislite, dva moja najboljša! Eden je moj prijatelj. S policijo smo bili stavili za sod vina, da se bomo oskrbeli z drvmi iz te doline. Šli smo tja noter, naložili nekaj voz drv, preden pa smo bili pred izhodom iz doline, so nas napadli. Konji so pobiti, dva moža ujeta, sam pa sem komaj odnesel glavo. Ne vem, kako bom prebolel to sramoto.“

„Pa še sod vina ste izgubili povrh tega,“ se je zasmejal Wolf. „Prekleta so vas pretentali policaji! Premalo časa ste tu in ne upoštevate objektivnih nevarnosti. Policaji vedo. Že precej mrtvih so imeli v tej dolini.“

Hartwick je potem povedal Wolfu, da je na poveljstvu sestanek in da je tam tudi komandant brandenburgovcev. „Prav danes je potekel rok — teden dni — ki smo ga razglasili v vasi za povratek naših mož. Če se ne bosta vrnila, bomo vas zavrvali z zemljo.“

„Saj ne mislite resno?“

„Naš komandant misli resno, prekleto resno. Če bi nam bili pustili proste roke, da bi delali kot na Vzhodu, vam ne bi bili minirali štaba in ne nam transformatorja, in še marsičesa drugega ne bi bilo.“

Sestanek je vodil polkovnik Perst. Okoli njega so sedeli major von Görn, poveljnik bataljona divizije Brandenburg, major Helm in poročnik Hartwick. Prisedel je še Wolf.

Iz pogovora je slednji spoznal, da je Hartwick govoril resnico. Major von Görn, koščen, visok, ostrih potez in nenavadno budnih oči, je povsem hladnokrvno povedal, da bo njegov bataljon zavrval vas z zemljo v skladu s posebnimi pooblastili, ki jih ima njihova enota. V pravilih njihove

divizije je rečeno, da lahko vsako naselje, iz katerega pade strel na njenega vojaka, spremenijo v prah. In tako so že v Bosni zavrvali z zemljo nič koliko vasi.

Major Wolf je odsotno poslušal razgovor med poveljnikom in majorjem. Še preden je bil prišel v komandantovo sobo, je v svoji pisarni dešifriral kratko sporočilo. Stotnik Kniecke mu je sporočil, da so ujeli Ano, da jo ima priprto in da čaka njegovih nadaljnjih navodil.

Že leto dni je minilo, kar jo je poslal. V spomin se mu je vračala kot neresničen sen. Trudil se je, da ne bi mislil nanjo. Dogodki, ki so ga čedalje bolj potiskali na rob lastne eksistence, so povzročili, da je njegova maščevalnost zbledela. Zato se ni trudil napraviti vse, da bi jo ujel ali pa spravil na oni svet, kar bi bilo še mnogo lažje.

Vest je bila tako nepričakovana, da se ni mogel odločiti, kaj naj napravi. Nehote je pomislil: „Vsaka prava ženska se ti daje s tem, da te jemlje, in ko jo jemlješ, se ji daješ.“ Videl jo je v mrtvem zrcalu svoje duše, v sončnem dnevu po nevihti, ko se je jezero lesketalo v modro zeleni barvi in žarelo v odsvitu ovenelega jesenskega listja. Zvonila sta z zvonom želja, živo so se mu oglasile v spominu njene besede: „Želim se vrniti s poti, na katero me pošiljate ...“ V njenem glasu je bil zasutlil očitek, ki se ga ni znebil. In sedaj se je vračala s poti ...

„Radi bi slišali vaše mnenje, gospod major!“ Oster glas polkovnika Persta mu je prepiral misel. Polkovnik, ki je videl, da je majorjev duh odsoten, je nevoljno premaknil svojo štirinoglasto glavo in užaljeno zasrepl vanj. „Vesti o nevarnem leglu sovražnika v tej vasi so pritekale tudi prek vaših izvidnikov, čeprav vam ni uspelo postaviti agenta v naselje.“ Zadnji stavek je poudaril s karajočim tonom, ko da bi bil tega kriv samo Wolf.

Zdrnil se je. Čeprav presenečen, je odgovoril takoj:

„Če želite moje mnenje, ga vam lahko povem, čeprav zadeva, o kateri se menite, ne sodi v mojo pristojnost. Ja, ne bi ukrepal tako naglo niti ne tako strogo, ker to ni v skladu s položajem, v katerem smo, in ker tu ni Bosna.“

„Kako bi vi ukrepali?“ ga je kratko in surovo prekinil poveljnik, ki je iskal priložnost, da bi se lahko spopadel z Wolfom.

Le-ta se je rahlo, skoraj pomilovalno nasmehnil in odgovoril: „Stvar bi pustil pri miru. Kar je, je. Izginulih nihče več ne bo obudil k življenju. Vojna je. Koliko smo že našli njihovih spravili s sveta in koliko oni naših!“

Poveljnikov obraz je preplavila nevarna rdečica: „Nehajte no že širiti defetistične ideje! Midva z majorjem jih imava dovolj! Ubili so nam von Graffa, minirali poveljstvo, naše patrulje napadajo tik pred mestom, ponavljajo se sprehajajo okoli naših postojank! Napravil bom konec tej rdeči mori! Mir hočem imeti vsaj v bližini naših baz!“

„Premislite, gospod polkovnik! Ne prenačite se! Tudi njih vasi, kot je ta, so polna pobočja. Ne moremo zavrvali z zemljo.“

„Poslušajte! Če bi bilo po moje, in če vi in debeli, stari rdečelični župan, ki se z vami vred boji zas vojo zadnjico, ne bi vplivala na generala, bi mi zavrvali z zemljo vasi, ki nas obdajajo, daleč naokoli, kamorkoli seže oko. To je že bilo v planu. Vidva sta preprečila tudi ustrelitev sto talcev za hotelom. V vas ni nikakršnega človekoljubja. Le za svojo zadnjico se bojite, gospod major, zato ne morete naravnost udariti. Toda vedite: samo če bodo spoznali, da se Nemci ne šalimo, kadar kaznujemo, se bomo unesla njihova nesramnost!“ je končal polkovnik ves besen.

„Popolnoma se strinjam z vami, gospod polkovnik. Samo tako lahko omejimo njihove nesramnosti!“ je poveljnik major von Görn, ki je bil odločno na poveljnikovi strani.

(Dalje prihodnjič)

ARTHUR GORDON

Polnočno srečanje

Stal je v senci in jo gledal že deset minut. Ni mu bil všeč način, kako je stiskala jekleno ograjo mostu in gledala v temno gmoto vode. Bil je zunaj kroga, ki ga je delala svetilka, in njegova modra uniforma se je spojila z mrakom.

Službo je končal opolnoči in šel počasi proti reki. Sedaj je bilo bolj hladno, le ulični asfalt je bil še vedno vroč od toplote avgustovskega sonca.

Bole so ga noge. Bolj kakor karoli si je želel priti čimprej v svojo sobo in leči na posteljo. Toda stari gospe Cleary je bil obljubil, da bo poskal košček plemenite kovine, ki ji je mnogo pomenil. Izgubila ga je ob reki, domnevala je, da na začetku 19. ulice.

Starki je bil rekel, da bo storil, kar bo mogel, čeprav ne verjame, da bo res našel njen zlati medallionček.

Dekle se je nenadoma premaknila. Postavila je torbico na most, roke pa na ograjo. Nagnila se je čeznjo. Hitro je stekel k njej in jo prijel za roko.

— Tega ne smete storiti, — je dejal. — To je prepovedano.

Jezno je obrnila glavo in videl je, da je zelo mlada. Ni imela več kot dvajset let. S slabotno roko ga je udarila. — Pustite me, pustite me!

— Ne, — je dejal in jo potegnil od ograje.

Histerično je zakričala: — S svojim življenjem delam, kar hočem!

— Družba ne misli tako, — je odvrnil.

Nenadoma se je nehala upirati, kot da se je nekaj prelomilo v njej. Sklonila je glavo in si z rokami pokrila obraz. Njeni lasje so imeli prijeten vonj. V svetlobi svetilke so sijali kot zlati.

— Kako vam je ime? Kje stanujete?

Ni odgovorila. Drhtela je.

— Pojdite z mano, — je dejal in jo še vedno držal za roko. Sklonil se je, da bi pobral njeno torbico, in videl, da se nekaj svetilika v senci.

Pobral je to stvar, in ko je bolje pogledal, sploh ni mogel verjeti svojim očem. Stara gospa Cleary bo zelo vesela.

Hitro sta šla po samotni ulici. Samo Barneyeva restavracija je bila še odprta. Malo je omahoval, nato je odprl vrata ter še vedno držal dekle za roko.

— Lačen sem, — je dejal. Peljal

jo je k mizi v kotu. — Kot navadno, Barney. Za dva.

— Tako, — je dejal Barney. Samo enkrat se je ozrl na policaja in lepo dekle, katere obraz je bil bled kot zid. Naučil se je brigati se samo za svoje stvari. Prinesel je kavo in vroče klobasice ter se umaknil.

Policaj je snel kapo in jo položil na stol poleg sebe. Ni imel več kot petindvajset let.

— Čudna stvar, — je dejal dekle. — Nisem iskal kakih težav spodaj pri reki. Tole sem iskal.

Iz žepa je vzel zlat medaljon in ga položil na mizo.

Dekle je molčala. Njen pogled je bil še vedno brezizrazen.

— Ta kava je dokaj dobra, — je rekel. — Zakaj ne poveste, kaj vas teži?

Ni odgovorila. Nepremično je sedela in v hipu se je vprašala, ali ne bi bilo morda bolje, če bi jo peljal na svojo postajo in jo predal ženskemu policaju fer se rešil te skrbi. Nekaj pa mu je govorilo, naj poskusi še enkrat.

Dotaknil se je znaka na svojem rokavu. — Vidite tole? Pri prometni policiji sem. Veste, življenje je kot vožnja v gostem prometu. Vsi naredimo od časa do časa kako napako, plačamo kazni zaradi prehitre vožnje in drugih prekrškov. Včasih doživimo trčenje, pogosto brez svoje krivde. Pa kljub temu ne moremo vsega kar tako zapustiti.

— Ne? — je zamoiklo vprašala. — Zakaj ne?

— Zato ker nikoli ne veste, kako bo vaše ravnanje vplivalo na druge.

Počasi je dvignila roko iz naročja.

Razširila je prste in prvič je zagledal tanek, zlat prstan in zmečkano kroglico rumenega papirja.

Zravnil je papir in prebral brzojavko. Bila je od obrambnega ministrstva iz Washingtona. Začenjala se je: „Z globokim obžalovanjem vam sporočamo...“

— Nikogar nimam več, — je rekla.

Popil je požirek kave in skušal najti odgovor, čeprav je vedel, da ga v takem primeru ni. A če bi ji lahko samo za trenutek odvrnil misli od njene bolečine in jo prisilil, da ne bo mislila nase, bi morda pomagal.

— Dovolite, da vam povem zgodbo, — je začel. — Pred vojno je živel neko dekle. Ni bila kaj

dosti starejša od vas. Poročena je bila samo nekaj mesecev, ko ji je umrl mož. Bila je na istem kot vi. Ubil ga je tihotapec alkohola...

Skrivaj jo je pogledal, da bi videl, ali ga posluša.

— Ni hotela več živeti, — je nadaljeval, — kot vi. Na koncu pa si je premislila. Čez tri leta se je spet poročila in rodila fantka. Fantek se je razvil v krepkega mladega moža.

Začela ga je pozorno gledati.

— Doslej še ni napravil kake velike kariere, — je dejal. — Lahko

- Bolje je slabo živeti v domovini, kot v zadovoljstvu v tujini.
- Nekateri napake so že napake; druge so že zasluge.
- Prepuščene same sebi se stvari vedno poslabšajo.
- Porog in prezir rani človekov ponos bolj, kot zgražanje muči njegovo zavest.
- Človek se rodi za druge, umira pa za sebe.
- Dolžnost je tisto, kar zahtevamo od drugih.

DOMISLICE

- Veri je le sveto resnično, filozofiji je le resnično sveto.
- Dve tragediji sta v življenju: ena je, ko dosežeš željo svojega srca, druga pa, ko je ne dosežeš.
- Razgovor je poseben dar, ki ga najčešče uporabljajo pijanci.
- Kdor ne zna ljubiti, ta tudi iskrene resnice ne zna povedati.
- Dolgčas je bolezen srečnih ljudi; nesrečnim ni nikdar dolgčas, ker so preveč zaposleni.

pa vam povem, da je zelo vesel, ker je živ.

Še naprej ga je pozorno gledala. Tedaj si je nenadoma z rokami zakrila obraz in začela jokati.

Mirno je sedel in ni več govoril, temveč je samo kadil in jo pustil jokati. Vedel je, da bo lahko ženska nazadnje bolečino prebolela, če jo ublaži s solzami.

Dal ji je robček.

— Zakaj ne greste domov in poskusite zaspali? — je nežno dejal.

— Hudo vam bo, zelo hudo. In osamljeni boste. Pa se da vse preboleli. Pojutrišnjem bom ves dan v službi. Vsak čas me boste lahko našli tule, če mi boste hoteli vrniti robček.

— Hočete reči, da smem oditi? — je zajecjlala.

— Da, če greste naravnost domov. Obljubite?

Pokimala je.

— Hvala, — je rekla in hitro odšla.

Gledal je za njo, ko je odhajala, in se spraševal, ali jo bo še videl. Bilo je čudno, toda čutil je, da še. Zgodba, ki jo je povedal, ni bila resnična, njegova mati je bila še vedno poročena s svojim prvim in edinim možem.

LOJZE UDE:

Avstrijska državna pogodba

IN NJENA MANJŠINSKA ZAŠČITNA DOLOČILA

(Dopolnjeno besedilo predavanja na Koroških kulturnih dneh v Celovcu 1972)

V trenutku, ko smo po vsej verjetnosti pred internacionalizacijo vprašanja in izpolnitvi neposredno ali posredno manjšinsko zaščitnih določil avstrijske državne pogodbe glede Slovencev in Hrvatov v Avstriji, naj najprej kratko rekapituliram, kako je prišlo do takega položaja.

Odborniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij ter v njih vključenih organizacij, zbrani na skupnem posvetu dne 11. oktobra 1972 v Celovcu, so ob tako stopnjem nasilju koroških nemških nacionalistov celo ob delni, nepopolni izpolnitvi določila 3. točke 7. člena avstrijske državne pogodbe glede dvojezičnih topografskih napisov, sklenili apelirati na mednarodni forum in zadevno zaprositi za podporo in pomoč Socialistično republiko Slovenijo odnosno Socialistično federativno republiko Jugoslavijo (Naš tednik, 12. X. 1972, 41; Slovenski vestnik, 13. X. 1972, 41). Ta sklep sta predsednika NSKS in ZSO 16. oktobra izročila jugoslovanskemu generalnemu konzulu v Celovcu, ki je obljubil, da ga bo s prošnjo za podporo posredoval svoji vladi. 2. novembra nato je vršilec dolžnosti zveznega sekretarja za zunanje zadeve Jakša Petrič v zvezni skupščini na zadevno vprašanje skupine poslancev iz SR Slovenije med drugim izjavil, da bo v primeru, če se bo sedanji položaj na Koroškem nadaljeval, zvezni izvršni svet prisiljen razmisliti še o drugih ukrepih, vstevši internacionalizacijo tega problema (Delo, 3. XI. 1972, 300). 8. novembra 1972 pa je vršilec dolžnosti zveznega sekretarja za zunanje zadeve Jakša Petrič izročil avstrijskemu veleposlaniku v Jugoslaviji dr. Aleksandru Ottu noto vlade SFRJ, v kateri izraža vlada SFRJ globoko zaskrbljenost, ker manjšinsko zaščitna določila avstrijske državne pogodbe niti po 17 letih niso izpolnjena; navaja kontinuiteto uradnih posredovanj jugoslovanske vlade pri avstrijski vladi, naj izpolni svoje obveznosti; opozarja na šovinistično dejavnost Kärntner Heimatdiensta (KHD), ki nasprotuje izpolnitvi obveznosti iz 7. člena avstrijske državne pogodbe in ki hoče „prisiliti avstrijsko vlado“, da odvzame slovenski narodnostni skupini (navajam po Tanjugu v Delu 9. XI. 1972, 306) njene manjšinske pravice. Zato zahteva, da avstrijska vlada prepove takšno dejavnost KHD in na podlagi 9. člena avstrijske državne pogodbe onemogoči dejavnost tudi vsem organizacijam, ki se ukvarjajo s sovražnim delovanjem proti Jugoslaviji. Zakon o uvedbi dvojezičnih krajevnih napisov po 3. točki 7. člena avstrijske državne pogodbe — čeprav nezadosten — naj se odločno uresniči. Vsaka revizija tega zakona v škodo manjšine bi razvrednotila še to, kar je avstrijska vlada doslej v korist manjšin storila. Jugoslavija je slejkoprej za dobre sosedske odnose. Ako pa se položaj na Koroškem ne bo izboljšal, bo jugoslovanska vlada prisiljena storiti še druge korake, vstevši obravnavanje tega vprašanja pri mednarodnih forumih. — 17. novembra je sprejel zastopnike obeh glavnih organizacij koroških Slovencev še predsednik jugoslovanske zvezne oblasti izvršnega sveta Bijedič. Tudi jugoslovanski državni predsednik Tito je na svojem obisku SR Makedonije dvakrat zelo odločno spregovoril o zaskrbljenosti zaradi naših manjšin in zaradi fašističnih pojavov v Avstriji. 12. decembra je govoril o tem tudi v SR Sloveniji.

Ne verjamem, da bo Avstrija v zadovoljivi meri prišla naproti željam in zahtevam koroških Slovencev in jugoslovanske note z dne 6. novembra 1972.

Mislím, da je vprašanje zaščite naših manjšin v Avstriji, predvsem koroških Slovencev, pred internacionalizacijo.

Pripraviti se moramo torej na to, kako bomo to internacionalizacijo argumentirali, dokumentirali.

Iz razlogov, ki so vam kot avstrijskim državljanom brez posebne razlage znani, naj že v začetku poudarim, da koroškim Slovincem tako po stvarnem kakor formalnopравnem položaju ni preostalo drugega, kakor da se obrnejo v stiski, v katero so zašli v boju za svoje zakonite pravice, na Slovenijo in Jugoslavijo.

Formalnopравno imajo sicer možnost, da se v primeru kršenja pravic, priznanih po evropski konvenciji o zaščiti človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kamor moremo šteti tudi določila po 6. in 7. členu avstrijske državne pogodbe, morejo koroški Slovenci sami, brez posredovanja kakšne države, po čl. 14 in 25 te konvencije pritožiti, vložiti petico na Evropski svet. Toda izkušnje v Izopovem primeru leta 1962 so bile dovolj bridke. Pokazale so, da bi bila pritožba na Evropski svet brez smisla, če vnaprej obsojena na neuspeh. Med obema vojnama, za časa Društva narodov, se je mogla jezikovna, nacionalna, rasna, verska manjšina zaradi diskriminacije neposredno, brez zastopstva kake države obrniti na Društvo narodov. Iz časa po plebiscitu sta znani dve taki pritožbi koroških Slovencev (dr. Petka) zaradi slovenskih šol v Št. Rupertu. Bili sta ugodno rešeni, čeprav sta bili pozneje po preizkušenih koroških metodah vendarle ukinjeni. Danes se more na Združene narode neka diskriminirana manjšina obrniti le po zastopstvu neke države. Tudi južni Tirolci so se mogli pritožiti zaradi italijanske neizpolnitve pogodbe De Gasperi-Gruber z dne 5. septembra 1946 na Združene narode le po Avstriji. V tem pogledu je položaj raznih manjšin po današnjem splošnem mednarodnem stanju še neugoden, neurejen. Le po nekaterih novejših konvencijah o raznih osebnih pravicah se morejo posamezniki že neposredno pritožiti na v teh konvencijah določene instance.

Heimatdienst in organizacije, katerih krovna organizacija je Heimatdienst, zastopniki raznih političnih strank, pa tudi avstrijski državni voditelji neprestano zatrjujejo, da je izpolnjeno, v vsakdanje življenje uvedeno pravzaprav vse, kar glede Slovencev in Hrvatov v Avstriji določa avstrijska državna pogodba. Samo za rešitev spora zaradi dvojezičnih napisov še gre. Nadaljujejo s prakso skrajno utesnjujoče (restriktivne) razlage (interpretacije) vseh pravnih predpisov, ki urejujejo položaj narodov, narodnosti, raznovrstnih manjšin in njihovih pravic. V tem so že v Avstroogrski dosegli pravo mojstrstvo. Nadaljevali so s prakso v prvi avstrijski republiki in nadaljujejo brez pomislekov tudi v drugi, ki je nastala iz zmage nad pangermanizmom, fašizmom, nacizmom.

Naj opozorim iz avstroogrske preteklosti samo na interpretacijo 19. člena ustavnega zakona z dne 21. decembra 1867. Glasi se: „Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico, da brani in goji svojo narodnost in svoj jezik. Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradu in v javnem življenju. V deželah, kjer je več narodov, naj se javne šole uredijo tako, da dobi vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi bil vsiljen, učiti se drugega deželnega jezika.“

(Se nadaljuje)

Njen lep obraz

Tudi če je zamižal, je videl črne barve na platnu, razmetano posteljo, umazana tla... Zadnje dni tudi slikati ni več mogel. Koračil je po sobi, se valjal po postelji in spet hodil gor in dol.

Saj si izbral to življenje — slikati, pozabiti na vse drugo — ustvarjati. Prve tedne je delal ko nor. Nosil je v sebi viharje, boril se je z njimi na platnu. Obrazi, ulice pa telesa, mehka in bela, okorna in grda. In ona ga hoče zvabiti stran.

Brenil je v stol, da se je prevrnil. V tem trenutku jo je sovražil.

Njen obraz je bil lep in govorila je tako mehko in pojoče, da ga je vsaka njena beseda pobožala po koži in zapelala do notranjosti. „Počakaj me jutri“, je zaklicala in že je ni bilo več.

Prisluškoval je prijaznim krikom svojih platen. Tu mora ostati, v svojem svetu. On je kakor drevo, ki mu je usojeno, da stoji umira.

Njen obraz je bil lep.

Premišljal je, ali si želi ljubezni ali želi od tod? Kajti slutil je, da ga to preveč opija, da ne bo mogel nazaj.

Zadnje dni ni mogel delati.

Njen obraz je bil lep.

Šel bo. Tega nemira ne more več prenašati. Kako je že rekla: „Počakaj me jutri!“ Nenadoma se mu je strašno mudilo. Gotovo ima zdaj že konec predavanja. Tekel je, a ko jo je v daljavi zagledal, se je ustavil.

Nenadoma je začutil, da to ni konec, da je začetek.

Da, ljubil jo je in ljubil je tudi razmetano in umazano sobo, natrpano z nedokončanimi slikami.

Njen obraz je bil lep.

ŠPORTNI VESTNIK

● HÖRZENDORF - SAK 0:2 (0:1)

V zadnji prvenstveni tekmi je Slovenski atletski klub v gosteh premagal Hörzendorf 2:0. Neglede na osvojitve obeh točk se v lestvici 2. D razreda ničesar ni spremenilo. Pričakovati je bilo, da Oberes Metnitztal vodstva v lestvici v zadnji tekmi ne bo zapravil, saj je doma igral proti zadnjemu Zweinitzu. Oberes Metnitztal je tekmo odločil z 8:0 v lastno prid. Slovenski atletski klub tako ni mogel dobiti vodstva nazaj, saj bi moral zmagati proti Hörzendorfu najmanj z 28 goli razlike.

V prvenstveni tekmi proti Hörzendorfu, ki je bila že pretekli četrtek, so nogometaši SAK igrali predvsem za ugled. Že pred tekmo jim je bil znan rezultat iz tekme Oberes Metnitztal - Zweinitz. Tako je tudi razumljivo, da se slovenski nogometaši niso preveč potrudili. Zadnja tekma letošnje nogometne sezone je bila zaradi tega dolgočasna. SAK se je v igri prilagodil nasprotniku in zdelo se je, da so gostitelji bili enakovredni. V drugi polovici je bila tekma lepša, SAK je imel možnosti za več golov, ki pa jih je zapravil. V izvrstni formi je bil vratar Hörzendorfa, ki je branil preko svojih zmogljivosti. Prvi gol je dal Mirko Singer, ki je ukanil nasprotnikovega vratarja z razdalje 30 m. Za končno stanje 2:0 je poskrbel srednji napadalec Jože Fera, ki je za Slovenski atletski klub dal 100. gol.

● SODNIKI DELAJO OČITNE NAPAKE

Vodstvo Slovenskega atletskega kluba je poslalo Koroški nogometni zvezi (Kärntner Fußballverband) protestno pismo, kjer se pritožuje zaradi neobjektivnosti nekaterih koroških sodnikov, ki sodijo na dvojezičnem ozemlju. Pritožba velja predvsem sodnikom iz predzadnje tekme proti Launsdorfu, ki sta tako na polju kakor tudi na stranski črti hudo kršila pravila nogometne igre, objektivnost in nepristranost. Vodstvo slovenskega nogometnega kluba je nadalje hudo osupnjeno nad Koroško nogometno zvezo, ki je Slovenskemu atletskemu klubu zagrozila s kaznijo 1000 šil. zaradi zanemarjene rediteljske službe po končani prvenstveni tekmi SAK - Launsdorf. SAK se skupaj z ogorčenimi navijači čuti nedolžnega; če bo protestno pismo ostalo s strani Koroške nogometne zveze brez pozitivnega odmeva, bo vodstvo SAK iskalo pravice pri višjih forumih.

● KOTMARA VAS GOSTOVALA V ŠMARTNEM

Prvak 2. nogometnega C razreda Kotmara vas je preteklo soboto in nedeljo gostoval v Šmartnem ob Paki v Sloveniji, kjer se je udeležil mednarodnega nogometnega turnirja. Nedeljsko srečanje z nogometaši NK Partizan Šmartno je bilo tretje prijateljsko srečanje obeh klubov. Srečanje nogometnih klubov je odraz iskrenih prijateljskih odnosov, ki povezujejo športnike obeh držav. S prijateljskimi stiki dokazujejeta kluba, da sport ne pozna meja in da ima žlahtno nalogo, gojiti prijateljstvo vse športno navdušene mladine.

Na mednarodnem turnirju so sodelovali RUDAR iz Trbovelj, ki je letos izpadel iz 2. jugoslovanske zvezne lige, Cheltenham United Services F. C., NK Partizan Šmartno, ki bo v novi nogometni sezoni tekmoval v Slovenski nogometni ligi, in ASKÖ Kotmara vas.

V prvi tekmi je NK Partizan Šmartno zaslužen premagal Kotmaro vas s 3:0 (2:0) saj je goste iz Avstrije preigral z izvrstno tehniko. V drugi tekmi turnirja sta si stali nasproti moštvi Rudarja in Cheltenhama, katero je dobil Rudar s 3:0 (2:0). Za tretje mesto sta igrala Kotmara vas in Cheltenham. Angleži tudi tu niso imeli sreče in so podlegli z 0:2 (0:2). Prvo mesto je osvojilo moštvo Rudarja iz Trbovelj, ki je v odlični tekmi premagalo NK Partizan s 3:0 (1:0). Drugo mesto je zasedel NK Partizan pred Kotmaro vasio in Cheltenhamom.

● OLIMPIJA OSTALA V I. ZVEZNI LIGI

Z zmago 2:0 nad Partizanom iz Beograda si je slovensko prvotilgaško moštvo Olimpija iz Ljubljane zagotovilo obstanek v 1. zvezni ligi Jugoslavije. Ljubljanci so v letošnjem prvenstvu tekmovali brez sreče in so kmalu zdrknili na konec lestvice. V zadnjem kolu 1. zvezne lige pa je šlo vse po sreči. Sutjeska je izgubila tekmo v Zagrebu 2:4 in bo šla v 2. zvezno ligo. Spartak pa je doma iztržil proti Slobodi le remi 1:1, kar je za obstanek bilo premalo. Jugoslovanski prvak je postala Crvena zvezda (proti Hajduku 4:0) z 52 točkami pred Veležem (46) in Beogradom (45). Na koncu lestvice se glasijo zadnji trije Olimpija 26, Spartak 26 in Sutjeska 25.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 - Tisk: Založništvo in tiskarska družba s o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 - 6.30 - 8.00 - 10.00 - 13.00 17.00 - 19.00 - 20.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

SOBOTA, 30. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.55 Glasbeni mozaik - 7.55 Naš hišni vrt - 8.05 Družinski obzorik - 10.00 V Zarišču - 10.45 Naša lepa domovina - 14.00 Zabavni koncert - 15.30 Ljudska glasba - 17.10 Pestro sobotno popoldne - 18.00 Deželni razgledi - 18.35 Mala solistična parada - 19.05 Koračnice - 19.15 Note in beležke - 20.10 Zabava - Beseda - 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 1. 7.: 6.10 Igra na orgle - 8.15 Kaj je novega? - 9.45 Zabavni koncert - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 13.05 Ogle dalo mestnega gledališča - 14.30 Voščila - 17.05 Ljudski koncert - 19.00 Nedeljski šport - 19.40 Deželni razgledi - 20.10 Avstrijska rallye - 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 1. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.50 Glasbeni mozaik - 8.05 Oddaja za starejše ljudi - 9.00 Ljudska glasba - 9.30 Vesele note mojstrov - 10.00 Iz knjige gostov Solnograda - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 Knjižni kotiček - 14.45 Na obisku pri koroških godbah na pihala - 15.00 Komorna glasba - 17.10 Kaj radi slišimo - 17.56 Oddaja kmetijske zbornice - 18.00 Deželni razgledi - 19.50 Note in beležke - 20.10 Zveneti operetni vodič - 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 3. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.00 Ljudska glasba iz štajerske - 9.30 Dežela ob Dravi - 10.00 Melodije od včeraj - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 In kaj menite vi? - 15.00 Ljudske viže - 17.10 Note in slike iz kovčka - 17.56 Oddaja sindikalne

konec tedna - 17.56 Oddaja delavske zbornice - 18.00 Deželni razgledi - 19.05 Robert Stolz dirigira - 19.50 Note in beležke - 20.10 Drugi posebni koncert dunajskih filharmonikov - 21.30 Pesmi komedij od Schikanedra do Nestroya.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 30. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 1. 7.: 7.10 Duhovni nagovor - Po vaši želji.

PONEDELJEK, 2. 7.: 13.45 Informacije - Pesem je tiha noč.

TOREK, 3. 7.: 9.30 Dežela ob Dravi - 13.45 Informacije - Športni mozaik - Operne arije.

SREDA, 4. 7.: 13.45 Informacije - Komorna glasba.

ČETRTEK, 5. 7.: 13.45 Informacije - Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 6. 7.: 13.45 Informacije - Jaz pojdem pa v ravno polje.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 30. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Planirski tednik - 9.35 S slovenskimi ansambli zabavne glasbe - 12.10 Melodije za popoldan - 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji - 15.40 Pojo naši operni pevci - 16.00 „Vrtljak“ - 17.10 Glasbena medigra - 18.15 Dobimo se ob isti uri - 19.15 Z ansamblom Borisa Kovačiča - 20.00 Radijski radar - 21.00 Zabavna radijska igra „Nevidna smrt“ - 22.20 Oddaja za naše izseljence - 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 1. 7.: 6.50 Danes za vas - 8.05 Radijska igra za otroke „Vesoljski gusarji“ - 8.50 Skladbe za

Po dolgih letih spet:

MIKLOVA ZALA NA ZGODOVINSKIH TLEH

Slovenska prosvetna zveza

zveze - 18.00 Deželni razgledi - 19.50 Note in beležke - 20.10 Zveneti alpska dežela - 21.10 Pogovor preko meje - 21.40 Veselo zaigrano.

SREDA, 4. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.00 Ljudska glasba - 9.30 Vesele note mojstrov - 10.00 V malih notah - 11.03 Ljudske viže - 13.30 Koroški šolski zbori pojejo - 15.00 Glasba na orgle iz Koroške - 16.30 Operetni koncert - 17.10 V dunajski kavarni - 17.56 Oddaja združenja industrialcev - 18.00 Deželni razgledi - 19.05 Pesem iz Avstrije - 19.35 Za prijatelja planin - 19.50 Note in beležke - 20.10 „Ločitev ni boleča“ - 21.10 Sedemkrat melodija - 21.30 Zveneti dežele poročajo.

ČETRTEK, 5. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.00 „V ciganskem taborišču“ - 9.30 Vesele note mojstrov - 10.00 „Ko v Florenci cvetijo vrtnice...“ - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 Zabeleženo na koroških cestah - 14.45 Koroška pesem - 15.00 Zborovska pesem - 17.10 Mednarodni kopališki koncert - 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva - 18.00 Deželni razgledi - 19.05 Avstrijske godbe na pihala - 19.50 Note in beležke - 20.10 Koroška pratika - 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

PETEK, 6. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Jutranja melodija - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.30 Klavirska glasba - 10.00 Horst Winter poje svoje velike uspehe - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 Poskoča zaigrano - 15.00 Zborovska glasba - 17.10 Glasba za

mladino - 9.05 Koncert iz naših krajev - 10.05 Še pomnite, tovariši... - 10.25 Pesmi boja in dela - 10.45 Voščila - 13.15 Zabavna glasba - 13.50 Z domačimi ansambli - 14.05 S slovenskimi ansambli zabavne glasbe - 15.05 Popularne operne melodije - 16.00 Radijska igra „Potovanje v Ameriko“ - 17.05 Nedeljsko športno popoldne - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 V nedeljo zvečer - 22.20 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana - 22.40 Vedre note - 23.15 Nočni cocktail.

PONEDELJEK, 2. 7.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravilj in zgodb - 9.40 Z velikimi zabavnimi orkestri - 12.10 Melodije za opoldan - 14.10 Amaterski zbori pojo - 14.30 Voščila - 15.40 Vlački plesi - 16.40 Zvoki in barve orkestra Rudiger Plesker - 17.10 Zveneti imena - 18.15 Pihalne godbe na koncertnem odru - 19.15 Z ansamblom Dobri znanci - 20.00 Operni koncert - 21.30 Tipke in godala - 22.15 Zaplešite z nami - 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 3. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe - 10.20 Poletna potepanja - 12.10 Melodije za opoldan - 13.15 Zabavna glasba - 14.10 „Ali jih poznate“ - 14.40 „Na poti s kitaro“ - 15.40 Poje sopranistka Cristina Deutekom - 17.10 Popoldanski promenačni koncert - 18.15 V torek nasvide nje! - 19.15 S triom Janeza - Goršiča - 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev - 20.30 Radijska igra „Steza do polnoči“ - 21.35 Melodije v ritmu - 22.15

14.05 Z našimi opernimi pevci - 14.30 Voščila - 16.00 „Loto vrtljak“ - 17.05 Popoldanski ples - 18.30 Lahka glasba slovenskih avtorjev - 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 21.40 Iz klasične komorne glasbene literature - 22.15 Revija popevk - 23.05 Literarni nohturno - 23.15 Plesni zvoki.

ČETRTEK, 5. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.20 Mladinski zbori pri nas na po svetu - 9.40 Iz partitur opernih mojstrov - 12.10 Melodije za opoldan - 13.15 Zabavna glasba - 14.10 Popoldne za mladi svet - 16.00 „Vrtljak“ - 17.05 Koncert po željah poslušalcev - 18.15 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana - 18.50 Meljnik v zgodovinski kov večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - 21.40 Glasbeni nohturno - 22.15 Za ljubitelje jazz - 23.05 Literarni nohturno - 23.15 Iz opusa Lucijana Marije Škerjanca.

PETEK, 6. 7.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.20 Glasba vam pripoveduje - 9.40 Glasbo v ritmu - 10.20 Po Talijinih poteh - 12.10 Melodije za opoldan - 12.40 Z našimi domačimi ansambli - 14.10 Ljudske pesmi drugih narodov - 14.30 Voščila - 15.40 Drobne skladbe z domačimi izvajalci - 17.05 Med koncerti Antonina Dvoraka - 17.50 Človek in zdravje - 19.15 Z ansamblom Henčka Burkat - 20.00 Naj narodi pojo - 20.30 „Top-pops 13“ - 21.00 Oddaja o morju in pomorščakih - 22.15 Beseda in zvoki iz logov domačih - 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 30. 6.: 16.30 Za otroke - 16.55 Gulp - 17.00 Za otroke: Sokol Shahin - 17.35 Za mladino - 18.00 Za družino - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Novo v kulturi - 18.55 Oddaja Heinz Conradsa - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Halo... hotel Sacher... vratar - 21.20 Šport - 21.50 Čas v sliki - 21.55 Hiša sedmih sokolov, film.

NEDELJA, 1. 7.: 16.00 Avstrijske kolesarske dirke 1973 - 16.30 Za otroke - 16.40 „Pozno spoznanje“ - 17.05 Prebrisan Bruno - 17.10 Za družino - 17.55 Otrkom za lahko noč - 18.00 Angleščina - 18.30 Mesto Mistelbach se predstavlja - 19.30 Čas v sliki - 19.40 Šport - 20.15 Komedija - 22.10 Šport in čas v sliki.

PONEDELJEK, 2. 7.: 18.00 Novo v znanosti - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Ljudje s farme Shiloh - 21.20 Ponedeljski teleshop - 22.20 Čas v sliki.

TOREK, 3. 7.: 18.00 „Zadnja pošta“ - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Zivalski raji - 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Kaj sem jaz? - 21.05 Franz Kafka: Grad - 22.35 Čas v sliki.

SREDA, 4. 7.: 10.00 Šolska oddaja - 11.00 Doktor ohoji! - 12.30 Ponedeljski teleshop - 16.30 Načrti za počitnice - 17.10 Jumbuv veliki dan - 17.20 Za mladino - 18.00 Za družino - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Tri deklice in trije dečki - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Saga o Forsythu - 21.10 Prerezi - 22.10 Čas v sliki.

ČETRTEK, 5. 7.: 10.00 Šolska oddaja - 18.00 „Poletje v gorah“ - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Športni mozaik - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Pravzaprav sem imel strah - 21.50 Čas v sliki.

PETEK, 6. 7.: 10.00 Šolska oddaja - 11.00 Nanga Parbat - 18.00 Zeleni svet: Mednarodni kmetijski obzorik - 18.25 Otrkom za lahko noč - 18.30 Očarljiva Jeannie - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Zgodilo se je pojutrišnjem - 21.10 Družba jutri - časopis jutri - 22.30 Čas v sliki - 22.35 Otrkom strasti.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 30. 6.: 16.00 Poročna noč pred pričami. Filmska komedija - 17.40 Saga o Forsythu - 18.30 Mini-Max „Vedno tisti šefi“ - 18.55 Glasbena poročila - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Jubilejski - 21.30 Čas v sliki.

NEDELJA, 1. 7.: 18.00 Tedenki obzorik - 18.30 Horizonti - 19.15 Mi 73 - 19.30 Čas v sliki - 19.40 Novo v kulturi - 20.10 Vzgoja - 20.15 Ali spoznate melodijo? - 21.15 Zena ostane žena - 22.20 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 2. 7.: 18.30 „Človek v puščavi“ - 19.15 Količine - oblike - razmerja - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Šori Noje - 21.15 Spomeniki svetlobe - 22.00 Telereprize.

TOREK, 3. 7.: 18.30 Nepoznano sosedsvo - 19.00 Previden biti - pravočasno spoznanje - zdravliti - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Nanga Parbat - 21.55 Management - 22.25 Telereprize.

SREDA, 4. 7.: 14.00 Tenis - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Nanga Parbat - 21.55 Management - 22.25 Telereprize.

ČETRTEK, 5. 7.: 14.00 Tenis - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Dali, dali - 21.30 Zgodbe, ki jih ni mogoče pojasniti - 21.55 Telereprize.

PETEK, 6. 7.: 14.00 Tenis - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Za konec tedna - 20.06 Šport - 20.06 Vzgoja - 20.15 O vsebini „Mladi nemški film“ - 21.40 Telereprize.

Za Grindelwald iščemo prijazno

servirko

Zaslужek 2000 fr. ter prehrana in stanovanje. Urejen prosti čas in dobro ravnanje zagotovljeno.

Ponudbe s sliko prosimo na naslov:

W. Müller, Rest. Brüggstock, 3801 Burglaenen (Schweiz)

Švica

Za Grindelwald iščemo zanesljivo in čedno

dekle

za pomoč v gospodinjstvu in v trgovini. Družinsko vzdušje, visoka plača in urejen prosti čas.

Familie Paul Gafner, Lebensmittel, CH 3818 Grindelwald (Schweiz).

Od popevke do popevke - 23.05 Literarni nohturno - 23.15 Časi v zrcalu glasbe.

SREDA, 4. 7.: 6.50 Danes za vas - 8.35 Koncert otroškega zbora RTV Ljubljana - 9.05 Veselo po naših domovini - 10.05 Od kmetičkih uporov pred NOB do splošne ljudske obrambe - 10.30 Pesmi boja - 12.10 Šumijo gozdovi domači - 13.15 Zabavna glasba